

Oner. Biblioteca Universității
din Cluj

Sibiu.

Megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket
követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRE
vezetésével

A Romániai
Magyar Népközösség lapja

A Timis-Torontal-i törvényszék bejegyzési száma 83
(Dos. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő

A VISSZAJÁRÓ KISÉRTET

Ezerkilencszázötvennyolc január nyolcadikán a washingtoni Fehér Házból indult diételen útjára, békeangyal képeben, és a meggyőzött európai népek kísértete lett belőle, melynek bénító lehellete a párisi környéki békedikáriumok formájában lidércnyomásként nehezdedt népmilliók életére, sorsára, jövőjére. A történelem följegyezte hírhedt nevét: Wilson és tizennégy pontja.

Most valahol az Atlanti óceánon, a „Potomac” fedélzetén ismét a világ színe elé lépett az angolszász agytekervények torzszülöttje s a huszonhárom év előtti megjelenését is túlméretező színházi pózzal, új szavakba önti a régi lényeket. Hogy a kísérteties jellege kidombródjék ezuttal is: megint felállította a maga pontjait. Churchill és Roosevelt nyolc pontját.

A kísértet visszajár. Makacs politikai elgondolásokat suttog az emberiség fülébe. Frázisokat, melyeknek nincs többé varázsa. Terveket, melyekből több, mint két évi-zeddél ezelőtt egyszermindenkorra kiábrándult az emberiség s különösen földrésznünk, Európa. A harsona, nagy dob és kenetteljesség morondralépésnek, mindez azonban nem feledteti azt a kongó ürességet, melyet a céltalosan összeválogatott szavak és pontok burka takar. Mert Európa számára ez a közös angol-amerikai nyilatkozat tartalmatlan és tárgyaltan. Földrésznünk népei, a La Manche-csatornától az Adriáig, az Északi jegestengertől a Feketetengerig egyetlen közös arcvonalba tömörülve, a jobb és igazságosabb európai rend megvalósításába vetett bizalommal és elhatározással, „a priori” elutasítanak minden cinyan beleszólást legsajátabb ügyeikbe, melyek fölül mindenképpen idegen, — vagy ha a ridég tényeket vesszük — teljesen ellenséges érdekek sugallatai.

Két évtized könny és energiaáldozata, világnézeti, gazdasági és politikai megpróbáltatásainak sorozata megérlette az ittélő népek lelkében az elhatározást: Európa az európaiaké! Amíg a jelszóból eleven valóság lett, öntudatosított nemzedékek együttes fáradozása, mindent a közösségért felajánló lendülete forgatta a történelem kerekét. Az önmagátalálás nagy napjában vaskövetkezéssel bekövetkezett az, amit a zátonyrafutott wilsoni elvek s a plutokrácia egyeduralmát biztosítani hivatott genfi Népszövetség sohasem érhetett el: földrésznünk népei közelebb jutottak egymáshoz. Csak természetes, hogy nem ment simán a dolog. Mindenekelőtt ki kellett szorítani Európából ama idegen érdekeltségek árnyékszerűségi lehetőségeit, melyek révén Nyugateurópában csak úgy, mint Délkeleten, örökös viharokat akartak berendezni. A megrögzött gyűjtogató konokságával mindig szították a parazast valahol, hogy szükség esetén lángba boríthassák Európát. A zavarkeltés és titkos háborus készenlét e gyűjtőpontjaira azonban idejében rátorpott a tengelyhatalmak hadigépezete s egymásután érte vereség az angolszász érdekeltségeket Lengyelországban, Norvégiában, Belgiumban, Hollandiában, Franciaországban, Görögországban és Délsláviában. E folyamattal egyidejűleg a Berlin-Róma tengelyhez zárkózott államok szoros együttműködési keretét találták a háromhatalmi egységhez való csatlakozásban, melynek jelentősége már az európai távlatokat túlhaladva, az új világrend felépítésére irányul. Az a felszabadító hadjárat, melyet Európa népei most a keleti arcvonalon a Szovjetunió ellen folytatnak, ütőképességének hatványozottságát éppen abban a körülményben leli, hogy az új európai rend megvalósításáért tömörült népek közös frontjára támaszkodik.

Az Atlanti óceán tarajos hullámain költött színes és fantasztikus meséket ezért nem hiszi el már senki sem. A kísértet hiába igyekszik feltápaszkodni a történelem alvilágából, hiába aggatja magát a humanizmus pávatollait, hiába szaval színté békeakaratról, — mert kifáztak a lólab. Európa felé a futóhomokra alapozott wilsoni elvek váramszírozott szövegeit szervirozza. — Los Angelesből és San Franciscóból pedig ugyanakkor hadianyagszállítást küld az európai népekkel hadbanálló Szovjetunió felé.

Bontakban összefoglalni az angolszász vágyalmokat mindenesetre könnyebb dolog, mint a felelősség és osztó igazság alapján oly terveket készíteni és őszintén ajánla-

ni, melyek az összes érdekelt népek helyeslésével találkozhatnak, az igazságos rendezés ügyét valóban szolgálják. Thomas Woodrow Wilson, az Északamerikai Egyesült Államok elnöke ugyanebbe a hibába esett. A világháború kitérésre az Unió semlegességét proklamálta, de kezdetől fogva az ántánt-államokkal rokonszenvezett s a semlegességgel összeegyeztethetőnek tartotta, hogy az amerikai municiógyárak rengeteg hadianyagot szállítsanak Nagybritanniának és szövetségeseinek. Wilson volt a „jelszóháború” nagymestere s eleinte sokan hitelt adtak béketerékvéseinek. A „slang”, — a jelszó! — volt, mellyel hazájában az elnökválasztási küzdelmet is megnyerte. Ez a jelszó így hangzott: „He kept us out of war!” (Kívül tartott bennünket a háború!) Ő vetette fel elsőnek a Népszövetség tervét is. Igéretét azonban, — hogy nem avatkozik bele az európai viszályba, — hamar feledte. A szép szavakkal természetesen nem fukarkodott. „Mindenekelőtt győzelem nélküli békét kell könni, — hangoztatta — a győzelem olyan békét jelentene, amely rákényszeríti a legyőzöttekre a győző feltételeit. Ezt csak a megalázottság érzésével fogadhatják, elviseihetetlen áldozatok kísértetében és töviseket, bosszuerzést, keserű emlékeket hagyva vissza, amelyek miatt a megkötött béke nem lehetne tartós, hanem csupán futóhomokra épülne fel. Csak egyenrangú felek között kötött béke lehet időálló. A népek egyenlőségének, amelyen a tartós békének fejl kell épülnie, a népek egyenjóságát is kell jelentenie.” (Az amerikai szenátus ünnepi ülésén felolvasott beszéde, 1917 január 22-én).

Ha Wilson eme elgondolását valóra váltotta volna, az ántánt lénytelen lett volna elfogadni a „győzelem nélküli béke” koncepcióját, Páris környékén nem diktálták volna a békét, hanem „meggyezéses békére” került volna a sor, Európa pedig ma a béke áldásait élvezhetné.

Wilson tizennégy pontból álló béketervét 1918 január nyolcadikán üzenetben foglalta össze. A szomorú emlékü javaslat a következő volt: 1. A titkos diplomácia megszüntetése: a szerződéses nyilvánossága. 2. A tengerek szabadsága békében és háborúban. 3. A gazdasági élet szabadsága: nyitott ajtó a kereskedelem számára az összes nemzetek között. 4. Általános leszerelés. 5. A garmati kérések pártatlan és igazságos rendezése. 6. Az orosz nép önrendelkezési jogának elismerése. 7. Belgium újjáépítése. 8. Franciaországnak csorbítatlan jogaiba való visszahelyezése, Elzász-Lotharingia átadása. 9. Olaszország nemzeti igényeinek kielégítése. 10. Az Osztrák-Magyar Monarchia népeinek önállósága. 11. Rendteremtés a Balkánon. 12. A török uralom alatt élő nem török népek autonómiájának biztosítása és a Dardanellák nemzetközivé-tétele. 13. A független Lengyelország visszaállítására tengeri kikötővel s végül 14. A nemzetek egyetemes szövetségének (Népszövetség) felállítására.

Ez a tizennégy pont kapóra jött az amerikai propagandának, mely a kifáradt és békére sóvárgó népek körében a hírverés minden eszközét felhasználta, hogy a közvéleményt megdolgozza. Rendszeres és aprólékosan átgondolt terv szerint hozzálatott a külső és belső frontok forradalmasításához. E lélekmelegzésnek nagy szerepe volt abban, hogy a világháborúnak véget vető eseményeket a hadban álló országok belső bomlása idézte elő. Anikor pedig összeült a békekonferencia, ott mindenről szó volt, csak a wilsoni elvek „pártatlan” alkalmazásáról nem. A párisi környéki békeszövegekben eljuttették az új háború magvát, Wilson ezuttal lelkiileg összetört az általa okozott történelmi tragédia sulya alatt, ezzel azonban nem változtatott a belvételkezett tényeken.

A Churchill-Roosevelt találkóról most lényegében a wilsoni pontokhoz hasonló elveket reflektóroztak a világ szemébe. A kiadott közlemény szerint a két államférfi a „tartós béke érdekében tanácskozott.” Siettek megállapítani, hogy a katonai erők fellélikerekedése következtében egyensúlyhiány állt fent, ami szerintük „veszélyezteteti a civilizációt.” Persze, ha ez az „egyensúlyhiány” Angliának kedvezne, Roosevelt nem tépné a haját és cseppet sem félténé a „civilizációt.” A brit-amerikai béketerv szerint, angolszász győzelem esetén Nagybritánia és az Északamerikai Egyesült Államok gondoskodnának

a többi állam létfenntartási eszközeiről. Ertsd: Európa közönséges gyarmattá süllyedne le. „Területi változtatásokra általában nincs szükség, hacsak az érdeket népek nem kívánják azt.” Imerős szólam, 1918-ból: ha feledbod, fehér, ha leesik sárga. „A népek önrendelkezési jogát biztosítani kell.” Valószínűleg ezért nem folyamodik Roosevelt népszavazáshoz Amerikában a hadbalépést illetőleg, Churchill is mellőzi a népszavazásokat Egyiptomban, Indiában, Irakban vagy Szíriában. „Biztosítani kell a tengerek szabadságát.” A ja Wilson! Nyilvánvalóan ezért szállta meg az Egyesült Államok hadserege Grönlandot és Izland szigetét, küld Csangkaiseknek hadianyagot Csungkingba, ezért fáj a foga az Azori szigetekre s mesterkedik Japán bekerítésén. Nagybritánia pedig az európai éhségárlaton...

Különösen kirívó az atlantióceáni szappanbuboréknyilatkozat ama kitétele, mely az általános lefegyverezésre vonatkozik. Ezt ugyanis csak a tengelyhatalmakra és szövetségeseikre alkalmaznák. Erthető, hogy német körökben erre a tervre azzal válaszoltak: Jöjjenek az angolszászok Németországba, ha le akarják fegyverezni a német birodalmat.

A wilsoni tizennégy pont történelmi kudarcán okulva aligha tulajdonít valaki különösebb jelentőséget a Churchill-Roosevelt nyilatkozatnak. Minden jel arra mutat, hogy még magának az atlantióceáni értekezletnek is más célja lehetett, nem csupán a szokványos és semmi újat, pozitívumot nem tartalmazó politikai közlemény megszerkesztése. Nagybritánia a nemzeti szocializmus megsemmisítését tűzte ki céljául s e tervének egyáltalában nem kedvező jelenlegi hadihelyzet megvitátása állott a Churchill-Roosevelt találkozó előterében. Európában talajt vesztett minden kezdeményezésük s most az ellenségeskedések kiterjesztésével kísérik meg a végső döntés késleltetését. Londonban és Washingtonban ugyanis nagyon jól tudhatják, hogy egy háborút nem jelszavakkal és konspirációkkal, hanem fegyverekkel lehet megnyerni. Hiába hivatkoznak bizonyos körök arra, hogy 1918 decemberéig Németország egyre csak győzött, győzött — s összeomlása mégis, oly hirtelen, bekövetkezett. Nagy a különbség az akkori és mai hadihelyzet között, nem lehet összehasonlítani, illetve azonosítani az 1918-as viszonyokat a jelenlegiakkal. 1918-ban a német erők két európai fronton küzdöttek: Nyugaton és Délkeleten. Hindenburg és Ludendorff hadosztályai előtt, európai területen, hatalmas francia, angol, amerikai seregek állottak még s ezekhez csatlakoztak a színesbőrű csapatok. Szaloniki kikötőjében partraszállásra vártak az újabb expedíciós erősítések: tehát még volt a lehetősége bizonyos katonai döntés kieroszakolásának, mely minden háború kimenetelének meghatározója. Ma azonban Európában a tengelyhatalmak minden talpalatnyi helyet megtisztítottak az ellenségeiktől. Berlin és Róma biztos fegyverei győzelmében.

Befejezésül, a Churchill-Roosevelt féle nyilatkozattal kapcsolatban rá kell mutatnunk arra a szellemi egységfrontra is, mely a tengelyhatalmak diplomáciai vezetésével Európában kialakult: ennek alapja az az elgondolás, hogy Európa az európaiaké s az ittélő népek életére, nemzeti önfegyelmé és politikai érettsége dönti el földrésznünk sorsát. Amíg Kaufmann Theodor, Rosenmann Sámuel & Comp. az angolszász győzelem esetére merész terveket agyal ki a tengeren túl, melyek szerint a német nép valamennyi tagját sterilizálnák, Németországot felosztanák s Franciaország Csehországgal, Hollandia Lengyelországgal lenne határos, — amíg a „The National Review” című brit folyóirat nem kevesebb, mint harmincegy államooskára darabolná fel a német birodalmat, — addig a tengelyhatalmak és szövetségeseik hadigépezete mindent elsöprő lendülettel halad azon az úton, mely földrésznünk népei számára, Hitler és Mussolini elgondolása szerint, új jövőt terem, a temérdek áldozatból szellemileg és gazdaságilag újjáépülő Európát alkot. Új Európát, melyet kiűzött céljaitól nem tántorít el többé a kapitalizmus és plutokrácia visszajáró kísértete. —

Minden házat várrá alakítanak Szentpétervár védelme érdekében

Azokat a híreket, hogy a szovjet hadsereg megerősíti és beismeri a Pravda című bolsevista lap felállítását javasolja, mivel a szovjet katonák száma és már nem képesek feladatuknak megfelelni. Szentpétervár helyzetét válságosnak mondja és azt követeli, hogy minden gyárat, minden házat valóságos várrá alakítsanak át. A volt cári fővárost minden eszközzel meg kell védeni. Szentpéterváron tanfolyamokat rendeznek, melyeken a lakosságot kitanítják hogyan kell bánni a fegyverekkel és utasítják, hogy a várost az utolsó szál emberig védelmezzék. A Völkischer Beobachter ezzel kapcsolatban azt írja, hogy ezt Londonban is tudomásul kell venni, mert hiszen kijelentették, hogy a Szovjet ügye egyben Anglia ügye is. Nem szabad majd csodálkozni, ha Németország ennek a védelmi rendszernek megfelelő ellenintézkedéseket alkalmaz.

A keleti fronton a harcok tervszerűen folynak

A német vezéri főhadiszállás tegnap délben kiadott jelentésében a következőket közli:

A keleti arcvonalon a hadműveletek tervszerűen folynak.

Anglia délkeleti partvidékén német vadász- és harci repülőek elsüllyesztettek egy ezer tonnás kereskedelmi hajót.

Az elmúlt éjszaka német gépek több angliai repülőteret bombáztak jó eredménnyel.

A finn arcvonalon bekerített hadosztályok

Helsinkiből jelenti a Rador: A finn haderő főhadiszállása a következő harctéri jelentést adta ki az augusztus 22-iki helyzetről: A finn csapatok hadműveletei a Ladoga-tótól északnyugatra

a szovjet egységek bekerítésére vezettek.

A bekerített ellenséges csapatok egyre szűkebb területen csoportosultak és ezáltal sikerült a 188 számú szovjet hadosztályt a Sortavallától Délre levő körzetbe szorítani. Ez a szovjet hadosztály

legnagyobb részét megsemmisült.

A hadosztály még megmaradt része a Ladoga-tónál levő Valama helységbe vonult vissza. A visszavonulás során több hajót és tutajt elsüllyesztettek a finn csapatok. A hadiszállomány bőséges, mert a hadosztály háromszáz gépjárművet hagyott el, ezenkívül több száz ló, számos ágyú és nagymennyiségű

Ujabb légi támadás Odessza ellen

Berlinből jelenti a Rador: A német harci repülőek a szovjet elleni hadjárat első két hónapjában 1398 harci kocsit és 17.336 ellenséges gépjárművet pusztítottak el. Ezenkívül 253 ellenséges üteget és 739 löszerkocsit semmisítettek meg. Hatszázhatvan kilenc mozdonyt tettek használhatatlanná. Szétromboltak még hatvanhat hidat is és ezenkívül sikeresen támogatták az ellenséges csapatok megsemmisítése érdekében folytatott szárazföldi harcokat.

Olasz sikerek a szovjet-arcvonalon

Rómából jelenti a Stefani hírszolgálati iroda, hogy az olasz gépesített hadosztályok a Bug alsó folyása mentén befejezték első feladatukat. Az olaszok nagy harci kedvről tettek tanúságot és óriási veszteségeket okoztak az ellenségnek. A halottak mellett sok foglyot ejtettek, számos harci kocsit és sok gépjárművet pusztítottak el.

Ellenőrizhetetlen hírek angol csapatoknak Iránba való bevonulásáról

A helyzet Irán körül rendkívül feszült. Hetek óta folynak a diplomáciai tárgyalások a teheráni és londoni kormányok között. Az angolok ürügyet keresnek, hogy Iránba is bevonulhassanak, az irániak pedig tiltakoznak mindenféle megszállás, vagy katonai avatkozás ellen. Nemrégiben az angolok azt találták ki, hogy

nagyon sok a német Iránban, követelték ezek eltávolítását, mert állítólag fenyegetik az angol érdekeket. A teheráni kormány visszautasító választ adott és emiatt a helyzet rendkívül módon kiéleződött. Tegnap a Rador berlini jelentése szerint olyan hírek terjedtek el, hogy az angol csapatok már meg is kezdték az Iránba való bevonulást.

Illetékes helyen ezt a hírt sem meg nem erősítették, sem meg nem cáfolták.

Irán, vagy ahogyan németül Perzsia, Szovjet-országgal, Afganisztánnal, Pakisztánnal és Irakkal határos, és így a keleti harctéren fontos szerepet játszik. Iránba való bevonulásról Törökországgal is határos, és így érthető, hogy

eddig mintegy öt millió embert veszített, közvetve legutóbbi vezéreikében. Polgári kiegészítő hadsereg a nagy vérvesztések folytán nagyon megcsappant és a nagy veszteségek folytán nagyon megcsappant

Aknakutató hajók a Csatornában lelőttek két ellenséges gépet. Az Alexandria ellen intézett repülőtémadás alkalmával nagyszerű találatokat értek el a német repülőek kikötői berendezésekben. Több nagy tüzet figyeltek meg.

Angol gépekből álló raj támadást intézett Nyugat- és Délnyugatnémetország ellen. Robbanó és gyújtó bombákat dobtak le kevés eredménnyel. A légelhárító tüzérség egy gépet lelőtt.

gü löszkerült a finnek kezébe.

A 142. és 198. számú szovjet hadosztályokat, miután súlyos veszteségeket okoztak számukra, visszavetették a Kijula félszigetre. A harcok itt még folynak. A bolsevisták megkísérelték, hogy a két hadosztály megritkult sorait kivonják a félszigetről, de a hidakat a finn tüzérség állandó tűz alatt tartja és súlyos veszteséget okoz az ellenségnek.

A bekerítési hadműveletek során a finnek az erősítésnek küldött 256. számú szovjet hadosztályt felmorzsolták és a 155. számú szovjet hadosztály támadását a Vuoksi folyó nyugati partján visszaverték és súlyos veszteséget okoztak az ellenségnek. Több kisebb szovjet egységet bekerítettek és megsemmisítettek. Ezenkívül a Vuoksi folyó partját Ensofól Kiviniemiig elfoglalták Kaekisalmi várossal együtt.

Berlinből jelenti a Rador, hogy német harci repülőek augusztus 21-én újabb támadást intéztek Odessza ellen.

Ocsakovtól Délre egy szovjet torpedórombolót súlyosan megrongáltak a német repülőek, ezenkívül kitűnő eredménnyel gépfegyverek egy másik szovjet gyorsnaszádot. Délukrajnában német harci kötelékek vasutvonalakat és ellenséges csapatoszlopokat bombáztak és súlyos veszteséget okoztak az ellenségnek.

fegyvert zsákmányoltak. A Bug mentén a hadműveletek befejeződtek és az ellenség új állásokba vonult vissza, de az olasz csapatok érintkezésben vannak a vöröskökkel. Ellenséges repülőek bombázták az olasz állásokat. Hat gép közül négyet lelőttek, mire a másik két gép visszafordult.

az iráni fejleményeket Ankarában feszült érdeklődéssel kísérik.

Berlinben az a vélemény, — mint a Rador jelenti, — hogy Törökország érdekei nem védhetők meg másféleképpen, az esetleges új fejleményekkel kapcsolatban, csak a háromhatalom kebelében.

Irán mintegy két és háromnegyed millió négyzetkilométer kiterjedésű fennsík Afsziában. A fennsík közepes magassága kerekén ezerkétszáz méter. Egyes völgyei elérik a két és félszáz méter is. Vizei az Indiai-óceánba, a Kaspi-tengerbe és az Aral-tóba torkolnak. Árja nép lakja. Fővárosa Teherán, ahol most

lázás diplomáciai tevékenység folyik.

Amennyiben Anglia tényleg megvalósítja azt a valószínű tervet, hogy Iránba csapatokat szállítson, úgy ezt

Németország nem nézheti tétlenül, mert az angolok Iránon keresztül Szovjetországot felvonulási terepnek használhatnák fel. A helyzet nagyon válságos és a legközelebbi órák döntik el, hogy alakul-e új harctér Keleten, vagy sem.

Távlatok

TÁRSADALMI IGAZSÁGOSSÁG. Az újabb szociális reformtörekvések során sokat hangoztatott, de tartalmilag ritkán tisztázott fogalom a társadalmi igazságosság követelménye. Tárgyilag tekintve a társadalmi igazságosság — tágabb értelemben — azt a jogi kötelezettséget jelenti, amelyet bármely igazi és valóságos jog ró rá az embertársakra. Ebben az értelemben a társadalmi igazságossághoz tartozik a függetlenségi jog s az ennek megfelelő igazságosság, vagyis azoknak az emberi jogoknak a tiszteletben tartása, amelyek közvetlenül nem vonatkoznak embertársainkkal való szociális kapcsolatainkra. Ilyen például a vallás vagy az önfenntartás joga, általában az ugynevezett egyéni jogok, az egyén személyi önállóságának és önéneltségének biztosítékai, tehát a magántulajdon is, amennyiben az anyagi önállóságot biztosítja.

A szorosabb értelemben vett társadalmi igazságosság az emberi társulás körébe esik és a társadalmi együttélés sokféle jogi szükségleteit szabályozza. Ennek a társadalmi igazságosságnak a fogalmi körébe tartoznak:

1. Azok a jogok, amelyek az államban, testületben és a családban a közjót bástyázzák körül. A családban, az államban és minden fontosabb társaságban az előjáró a társasági főhatalomnak birtokosa vagy legalább is jogos gyakorlója, de előjárói jogát (akár egyes személy, akár testület bírja azt) nem a maga érdekei szerint, hanem az alattvalók javára és a közjót biztosítására kell gyakorolnia.

2. A felségjoggal bíró társaságoknak, például az államnak ugyancsak a közjót elérése érdekében joga van az alattvalók közreműködését megkívánni (törvényes igazságosság) és viszont az állampolgároknak joguk van arra, hogy az államhatalom a terheket és az előnyöket arányosan mérje ki nekik (osztó igazságosság).

3. Idetartoznak a nemzetközi, sőt az egész emberiséget összefogó kapcsolatokból előálló jogok; így főképp azok a jogok, amelyeket az egész emberiségnek a föld anyagi javaiból való megélhetése, az összes embereknek s a nemzetek sorsának közösége alapoznak meg.

A magántulajdon jogának gyakorlása eiképzeltetlen — közösségi szempontok nélkül. A társadalmi igazságosság szociális vagyonhasználatot követel: a közületeknek biztosítaniuk kell az összesség megélhetését munkaalakalom-nyújtás, telepítés és hasonlók által, rendezniük kell a munkaerő védelmét a népesedési politika, az anya- és csecsemővédelem, a közegészségügy stb. elmozdítása által, a bérvédelem terén gondoskodni kell a munkateljesítmény tisztességes ellenértékéről, nem is szólva arról, hogy a szociális igazságosság utját egyengeti a szövetkezeti mozgalom, a társadalombiztosítás, a munkásvédelem, a személyiség megbecsülése és az állásalkalmazások megszüntetése.

ROOSEVELT ÉS A VALLÁSSZABADSÁG. Amióta az Egyesült Államok elnöke, brit mintára, a Szovjetunió juttatandó segélynyújtáson mesterkedik, Amerika katolikusága élesen szembeszállt Rooseveltnel eddig se jó szemmel nézett politikájával. A felzúdulás oly általános és nagyarányú, hogy Roosevelt az atlanti-óceáni értekezletről a sajtókonferencián elmondott nyilatkozatához utólag most, mézesmadzag gyanánt, sietett hozzáfűzni, hogy hát az ő elgondolása szerint a vallásszabadság tekintetében mindenesetre a méltányosság álláspontját kell követni a brit-amerikai-szovjet együttműködésben. Taft szenátor azonban tüstént rámutatott az elnök magyarázkodásának Achilles-sarkára s felvetette a kérdést: vajjon Churchill és Sztalin is osztja-e Rooseveltnézetét a vallásszabadságot illetően? Taft szenátor j. j. talán a szöveget. Mint többször, amikor Roosevelt más névben beszélt, ezúttal is nyilvánvalóvá vált, hogy a plutokrácia, önző érdekei céljából, a legszentebb emberi jogokat, a lelkiismereti szabadságot is, lábbal tiporja.

SZAKEMBER

aki a női gombdivatban jártas, azon-
nalra keresték. Ajánlatokat a fize-
tési feltételek megjelölésével „No.
1082” jellegre Loth A., Sibiu rek-
lámvállalatahoz lehet küldeni. ::

Kommunista bűncselekmények szigorú megtorlása

A RADOR HIRSZOLGÁLATI IRODA KÖZVETI A BELÜGYMINISZTERIUM KÖVETKEZŐ KÖZLEMÉNYÉT:

ANTONESCU ION TÁBORNOK-ÁLLAMVEZETŐ RENDELETERE KÖZHÍRRE TESZIK, HOGYHA A JÖVŐBEN BÁRMILYEN SZABOTÁZSCELEKMÉNYT LEPELTENK LE, MELYNEK ELKÖVETŐI KOMMUNISTÁK, MEGTORLÁSUL AGY ONLÓNEK HUSZ ZSIDÓ ÉS ÖT NEMZSIDÓ KOMMUNISTÁT.

A tanárok kérik, hogy a nyugdíjazási rendelkezéseket vonják vissza

Bucurestből jelenti a Rador: A középiskolai tanárok egyesülete emlékiratot intézett a nemzetművelési minisztériumhoz, amelyben tiltakozik a nyugdíjazásnál és rendelkezési állományba helyezésnél alkalmazott módokat ellen. Rámutat a szövetség arra, hogy valamennyi tanárnak egyetemi oklevele, pedagógiai gyakorlata és képesítő vizsgája van. Megállapítják, hogy az állásbábelhelyezés alkalmával a törvény az előírt kötelezettségek mellett bizonyos jogokat is biztosít számukra. A kinevezés szerződéses viszonya magával hozza, hogy a szerzett jogok és a törvények vissza nem menő hatályának elvét tiszteletben tart-

sák, Hangoztatják az emlékiratban, hogy az ötvenöt-éves tanárok valamennyien munkaképességük teljében vannak és eddig is teljesítették köteleességüket, ahová állították, a katedrán. A tömeges nyugdíjba-helyezés azt a téves hitet keltené a közvéleményben, hogy a tanári kar nagyrésze nem felel meg hivatásának. Ezzel azt érik majd el, hogy a tanári pálya iránt ellenszenv fejlődik ki, aminek később visszahatása lesz. Az emlékirat azzal a kéréssel zárul, hogy a nyugdíjazásokat és rendelkezési állományba helyezéseket halasszák el egy évvel.

Tiltakozás az amerikai megszállás ellen

Izland soha sem áldozza fel érdekeit mások kedvéért

Kopenhágából jelenti a Rador: Stauning miniszter pénteken

a képviselőházban az izlandi kérdéstről nyilatkozott.

Ismerette az izlandi helyzetet a brit elfoglalástól az amerikai megszállásig és utalt az izlandi kormány 1940 április 11-i hivatalos nyilatkozatára, mely szerint

Izland senkivel sem köt szövetséget

és a newyorki izlandi főkonzul utján tiltakozni fog minden oly intézkedés ellen, mely Izland semlegesége ellen irányul.

Az izlandi kormány határozott formában kinyilvánította ama elhatározását, hogy ellenáll minden oly kezdeményezésnek, mely az országot hadianyagszállítványok közvetítő állomásává tenné, mely álláspontja egyet jelent politikai függetlenségéhez és semlegességéhez való ragaszkodásával. Ha fel is tételeznék, hogy Izland kívánatosnak találta volna az angol megszállást,

semmi oka sem volt az angol csapatok amerikaiakkal való kicserélésének helyeslésére.

A továbbiakban Stauning miniszter rámutatott arra, hogy az izlandi kormányt kényszerhelyzetbe

hozta az amerikai megszállásor és aggodalmát fejezte ki afőlött, hogy Izland a mostani konfliktusba előbb-utóbb belesodródhatik, — anélkül, hogy az ország érdekeit figyelembe vennék. A rendelkezésére álló tájékoztatások szerint

Izland szigetének több pontján légi és tengeri támaszpontokat létesítenek

az Angliába irányított hadianyagszállítások érdekében. Az amerikai megszállás maga után vonja valószínűleg azt is, hogy jelentős hadihajóegység jelenik meg abban a tengeri övezetben, melyet a németek veszélyes zónának minősítettek. Ebből kifolyólag lehetséges, hogy

harci cselekményekre kerülhet sor az izlandi vizeken vagy a szigeten.

Európai szempontból, de dán viszonylatban is, — mondotta a miniszter. — Izland amerikai megszállása sajnálatos esemény. Befejezésében a miniszter hangsúlyozta, hogy

Izland népe sohasem fogja feláldozni érdekeit mások javára

és meglegedését fejezi ki afőlött, hogy az izlandiak szolidaritást vállalnak a többi északi országgal.

A történelem kulisszatitkaiból

Ismeretlen részletek a harmincöt év előtti orosz-japán háborúból

Havas eső csapdosta az ablakot és messziről tompa dörrenések hallatszottak. Valahányszor megremegett a ház az ágyudördülésekre, egy szálfatermetű, őszhajú orosz tábornok megreszkedett, mint-ha villanyáram futna át hatalmas testén. Stössel Nikolajevics Vladimir orosz cári generálisnak, Port-Artur védőjének minden oka megvolt a komor hangulatra. Fock tábornok, aki mint hadikövet az erődöt ostromló japán csapatok főparancsnokától, Nogi tábornoktól most jött haza, a percben jelentette be Stösselnek a japánok feltételeit: Az orosz hadsereg csak akkor vonulhat el Port-Artur alól, ha a tüzérségi anyag és a hadiszerek elpusztítását az átadás előtt azonnal beszűntetik.

— Mit? süvöltött falakat rázó hangon Stössel. Mit? ... még ezt is, hogy én adjam át nekik, én? ...

Közben megérkeztek a parancsnok szobájába az összes parancsnokok és vezérkarj tisztiek. Kinos, lelkekre üledő csend következett.

— Uram, — szólalt meg végre elváltozott hangon Stössel tábornok. A végső perc elérkezett! Nem tarthatjuk többé magunkat. A löszér elfogyott, élelmiszerünk már csak néhány napra futja. Utánpótlás nincs. És milyen élelmiszer! Sveti Andrej! milyen élelmiszer, harmoknak se jó már.

Az asztalon hevert a novemberi kiáltvány, amit a várparancsnok sajátkezüleg irt alá: „A minden oroszok istene velünk van és nem a pogány sárgákkal”.

— Fock tábornok ur elhozta Nogi tábornosnagynak, a japán haderők főparancsnokának üzenetét. A várat holnap délután át kell adnunk a japánoknak,

minden készletével együtt. Szabad elvonulás a tiszteknek... Fegyverünket megtarthatjuk... És tisztelgés az ellenség csapatok részéről.

Utolsó szavait már alig lehetett hallani, oly csendben és oly meghatottsággal sutogta. Törzsének vezérkari főnöke ekkor szót kért és azt javasolta, ne fogadják el Nogi feltételeit és temetkezzenek inkább azokba a romokba, amelyek a japán gránátok hatása alatt keletkeznek. Stössel nem az a katona volt, akivel vitatkozni lehetett. Tudta és érezte, hogy hős katonáinak ezreit temetné japán földbe, anélkül, hogy abból „Szent Oroszországnak” haszna származhatott volna.

Igy köszöntött a szorongatott Port-Arturra az a borzalmas január másodikára virradó éjszaka, amelynek árnyékaiban háromezer kolerás és skorbutos orosz katona fetrengett. Stössel a hajnali órákban meglátogatta őket. Köpenyegének gallérját feltúrte, hogy ne ismerjék meg.

S másnap, január másodikán, délután négy óra körül a várparancsnokság vezérkari irodájában lezajlott Port-Artur drámájának utolsó fejezete: Szembálltak egymással Stössel Nikolajevics Vladimir tábornosnagynak és egy kis sápadtarcu, mosolygó szemű orosz japán katona: Nogi tábornok Odalent a tengerre, egy japán egyenruhás szülői tisztelő fegyverei dörögtek meg. A dobok peresetek és a felkelő nap birodalmának hadilobozója mélyen meghajlott a kivonuló orosz tisztak előtt. Héromnegyedrörög csukott hátát zörögött ki a Kvo-Tung erőd kőszékannyal díszített kapuján. A kocsí mélyére húzódva hamuszínű arccal

Visszacsatolási kölcsönt jegyezni:

köteleesség!

ült Stössel tábornok. A kocsí melletti két oldalról japán lovas század ügetett. A levegőt ágyuk dördülése rázta meg s a várbástya zászlórudjára lassan, méltóságteljesen szállt fel a Mikádó lobogója.

Lemondott az ausztráliai miniszterelnök

A Rador jelenti Newyorkból: Az United Press távirati ügynökség jelentése szerint Menzies ausztráliai miniszterelnök lemondott, hogy ezzel véget vessen a régóta húzódó parlamenti válságnak. Az United Press véleménye szerint a miniszterelnököt az készlettel erre az elhatározásra, hogy más minőségben és ne mint az ausztráliai kormány feje mehessen Angliába. Az ausztráliai munkáspárt ugyanis tiltakozott az ellen, hogy Menzies miniszterelnöki minőségében utazzék Angliába.

Álhírek Németország békekisérleteiről

A Rador közvetíti a következő berlini hivatalos jelentést: A Gazette de Lausanne című svájci lapnak azt a híret, hogy Németország kísérleteket tesz mielőbbi béke megkötése érdekében, a Wilhelmstrassen az európai légkör tipikus megnyilvánulásának mondják. Egyébként megállapítják, hogy az a mód, ahogyan a hírt feltalálták, könnyen felismerhetővé teszi forrását. Teljesen felesleges az ilyen kitalálásoknak bővebb kommentálása. Az ilyen hírek, még ha valamely külföldi lap berlini tudósítójától is származnak, nem juttatják kifejezésre a német nép hangulatát és akaratát, legfeljebb az illető laptudósító véleményét.

Kigyulladt az autobus és hat utas halálra égett

Caracali jelentés szerint Olt-megyében súlyos szerencsétlenség történt, amelynek az egyik vasúti autobus hat utasa esett áldozatul. A gépkocsis hárminchat utassal délelőtt tíz órakor indult el Caracalról Bucurest felé. Az olt-megyei Daneasa község közelében az egyik utas rosszul érződött panaszok miatt, mire a sofőr megállította a kocsit és kinyitotta az ajtókat. Abban a pillanatban lángok csaptak fel és az egész gépkocsis lángba borult. A megállapítások szerint az egyik utas gyúlékony vegyi anyagot tartalmazó üveget helyezett el a gépkocsiban. Az üveg utközben megrepedt és a folyadék szétfolyt a kocsiban, majd meggyulladt. Az ajtó közelében ülő utasok kimentek a gépkocsiból, míg a többiek, főleg nőket és gyermekeket, csak nehezen lehetett kimenteni. Hat utas olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy a kórházban, ahová beszállították őket, meghalt. A sebesült utasok közül számosnak az állapota nagyon súlyos. A gépkocsis és a rajta levő podgyasz teljesen elégett.

Franciaország szigorúan jár el a kommunisták ellen. A Rador vichy jelentése szerint a francia minisztertanács legutóbb tartott ülésén foglalkozott a kommunista propagandával és elhatározta, hogy ennek a legszigorúbb intézkedésekkel véget vet. Megkezdtek a munkálatokat, hogy a kommunista agitáció megakadályozását törvényesen keresztülvigyék és a büntető törvénykönyv megfelelő szakaszainak módosításával ezeket a bűncselekményeket a jövőben a legszigorúbban büntetik, súlyosabb esetekben a bíróságok a halálbüntetést is alkalmazhatják.

FORUM APAD — Telefon 20-10
nyáron is nagy filmetek látszik!

Árosunk egyedüli jól szellőztetett kellemesen hűvös terma!

A! Az év le kacagatóbb vígjátéka! MA!

Az októberben kívüli jós

A főszerepben JÖE BROWN Amerika komikus királya
Uj 5. sz román háború híradó. - Előadások 3. 5.
7-15 és 19-30-kor. 11-30-kor matiné olcsó helyárral!

AUBERMANN PETER (TIMISOARA)

AZ ÖRÖK VÁROS ÖRÖK SZÉPSÉGEI

Érdekes dolog idő és gazdag mult emberek szavaira figyelni, amikor nekiülnek a régi emlékek hulló szezeit morzsolgatni. Nagy előszeretettel tessék ezt. Ilyenkor ereiket beleszaladja a forrás, szemük felcsillan, előadásuk csupa tűz, szárnyalás és gondolatékkészítés. Az antik Róma patinás kövei között járkálva, nem kevésbé érdekes és lelket indító a multba való visszahallgatózás.

Úljünk le a gyepe, támaszkodjunk egy márványtömbhöz és mélázzunk el kissé, minek a színe helye is volt az előttiink elterülő Forum Romanum. Milyen súlyos történelmi események törődtek itt össze, mint a jégtáblák a zajló folyó árjában! Egy hatalmas birodalom szíve lüktetett itt. Egy nép felívelő és lezuhanó pályáját, zsúfolt történelmének keresztmetszetét szemlélhetjük rajta. Nem egyszer a valóság összevegyül a legendáival.

A levélkötetett ridég tényekre ráborul a mesék és álmok gyöngyeiből szőtt színes takaró.

Még igen sokat mesélhetne nekünk ezekről Klío. De milyen most a Forum? Annyi zajos korszak, izgalmak és mozgalmas esemény után?

Valamikor tógába öltözött rétorok, ószhaju szenátorok lépkedtek végig a középületek árkádjai alatt, alázatos rabszolgáktól kísérve. Ma, az időrombolta omladékok környékét fü veri fel. Reggel pillangók repdesik körül a szentélyek porbadott oszlopait, este Caesar csarnokai mögül egy kis pineakerből fekete surranással denevérek rebbennek elő. Fenn az alkonyatszőtte félhomályban a szél dudorászik a pálmák és tölgyek között. A régi idők hangulatának és puha ringását még csak a görögországi Olympiában éreztem át. Olympiának még ezen felül van egy másik csodálatos varázsa és az abban áll, hogy ligetben fekszik és mindent magabaszívó csend sűrűsödik köréje.

Tartsunk most egy kis szemlét azokon az emlékműveken, amelyeket az idő szeszélye megkímélt.

Ugy a Titus, mint pedig a Forum másik oldalán boltozó Septimius Severus-féle diadalív fennmaradását annak köszönheti, hogy a középkorban katonai célokat szolgáltak.

A Frangipániak herceias nemzetsége például a Titus diadalívét várkapunak építette be erődítményébe. Lám ezek az emlékművek épek maradtak, míg a többi leberetválta az idő, még azt is, amelyet az isteni Augustus, az első császár tiszteletére emeltek. Alapjai azonban megmaradtak. Az ember megtekintheti a Via Sacra két oldalán a Vesta szűzek bájos körtemploma és Castor meg Pollux szentélyének fennmaradt oszlopai között.

Focas oszlopa és Septimius diadalíve között egykor tribün emelkedett. Innét tartották beszédeiket az államférfiak. Ezen az emelvényen állt valaha a tizenkét éves Augustus, akit akkor még Octavianusnak hívtak és dicsőítő beszédet tartott nagyanyja, az istenített Caesar nővére emlékére.

És itt patakzottak Cicero ajkáról a fulmináns hatású, klasszikus veretű körmondatok,

amikor mint a régi erkölcsök legutolsó ékesszóló védője, husz évvel Caesar halála előtt kérihetetlenül lecsapott Catilinára, egy fegyveres forradalom előkészítőjére, míg végül emez kénytelen volt eltűnni a városból.

Titus diadalíve és a Colosseum között húzódott egykor Nero aranyházának egyik szárnya. A palota oszlopsora másfél kilométerre terjedt ki. Virágültetvények között az épület közepe táján Nerot ábrázoló szobor emelkedett a magasba. Erről a szoborról nevezték el utólag a Colosseumot, a fogoly zsidókkal emelt népiünnepélyekre, gladiatori játékokra és sportcélokra használt körépületet.

Ez a 87.000 nézőt befogadó tömb a római világbirodalom leghatalmasabb épülete volt.

Később használták más célokra is. Miután a föld-rengés egy részét rombadöntölte, hatalmas köveit széthordták, templomok és paloták építésére. Használták továbbá kórháznak és vallásos szabadtéri játékok részére is. Felhívta a figyelmünket a Colosseum közepén látható fakeresztre. Ezt a mult század szabadkőműves kormányja eltávolította, de Mussolini újból felállította.

Az említett emlékművek a Forumon és annak közelében vannak. A 30 méter széles Via dell'Impero az a határvonal, amely ezt a régi várost annak másik részétől elválasztja. A Via dell'Impero ut a Piazza Venezianál kezdődik és antik formájú utjelző díszíti. Nem is olyan régen a császári helye-

ket még keresztül-kasul szeltek keskeny sikátorok, tulzsfoltva dűledező épületekkel, amelyekben mindenféle gyanús népség tanyázott. Nagy esemény volt a rómaiak számára 1932 októberére, amikor **is-végleg eltűnt a proletár negyed rongyszagu romantikája és szabad kilátás nyílt a megtisztított uton a Piazza Veneziatól egészen a Colosseumig.**

Az antik Róma arculata ezzel igen hatásosan bontakozhatott ki.

Most pedig otthagyjuk az antik romokat, a köbefaragott isteneket és a képzeletszulte mitológiai alakokat. Nem állunk utjukba a szatiroknak, hadd bujkáljanak az olajfa ligetekben, a faunok iag a nádasokban. A diszkurokat sem zavarjuk, ha nekik úgy tetszik, nyargaljanak az éjszaka fekete ménjén vagy a hajnal fehér paripáján.

Mi most mint egyszerű zarándokok áme-gyünk a pápák Rómájába.

Hol is kezdjük? Miről szóljunk? Annyira ismert dolgok ezek, hogy lehetetlen ismétlésekbe nem bocsájtkozni, ezért hát csak röviden!

Rómában járó keresztény hívek közül akad-e olyan, aki ne nézné meg a Santa Scalat, a Lateráni templom közelében lévő márványlépcsőt, amelyet a hagyomány azonosnak tart Jézus szenvedése által megszentelt jeruzsálemi pretorium lépcsőjével? A Santa Croce templomot, amelyben Krisztus keresztjéből őrznek egy darabot. A hatalmas Santa Maria Maggiore bazilikát, amelynek legfőbb nevezetessége a betlehem-i jászolt néhány darabja? Vagy a San Pietro in Vincolit, amelyben Szent Péter láncai mellett elámulhatunk a híres Mózseszobron.

Nem látta igazán Rómát az sem, aki nem járt a Szent Pál bazilikában,

hogy ott esodálkozásba szédüljön, a nyolcvan gránitoszlop, a pápák képsorozata, a pazar mozaikdíszítések, a szomszédos bencés kolostor udvara románstíli keresztfolyosója láttán. El lehetne képzelné a mai Rómát a monumentális Szent Péter

Megdől a sláger: „Feleíteni, jaj de nehéz...”

Karikagyűrű, műfogsor, ágybetét, kolbász, aranyóra és pénztárca a talált dolgok gyűjteményében

Feledékeny emberek minden városban szép számban élnek. A talált holmik jegyzékéből érdekes kimutatásokat lehetne összeállítani minden városban. Bécsben, az ötödik kerületi rendőrségen egy élelmes német újságíró hevenyében följegyezte az ott beszállított talált tárgyak lajstromát. Eszerint az utóbbi hetekben a következő dolgokat találták és vitték a bécsiek a kerületi rendőrségre:

Százharminchétt esernyőt, husz töltőtollat, négy gyöngysort, husz arany karkötőórát, huszonnyolc aranygyűrűt, közöttük több jegygyűrűt (!), negyvenhat szemüveget, négyszázhatvannyolc pénztárcát és egyéb apróságokat. Hogy valaki elhagyja a szemüveget, vagy a töltőtollat, az még érthető, a fiatal szerelmesek szórakozottságával indokolható az is, hogy elvesztik a jegygyűrűt, — de az már egyáltalá-

templom és a Vatikán nélkül? Lehetetlen meg nem állni a bejárat melletti Pieta-szobor mellett. A bájos Madonna mintha nem is halottat, hanem virág-ésokrot tartana az ölében. Mennyire természetesen és emberi ebben a hatalmas csarnokban Péter apostol bronzszobra? Mily bravuros művészettel építették meg a templom óriási kupoláját.

Mielőtt elhucsuzunk Rómától, audienciát kérünk a pápától. A Vatikán bejáratánál a gárdista tiszt feszesen áll. Rajta a szolgáti, festői öltözék. A jó svájciak valamikor a Sixtina nehéz ólomtetői alatt tanyáztak. Most egyszerű, otthonias, jó kaszárnyájuk ott emelkedik Bernini oszlopsorának jobb íve mögött. Békés családi életet élnek, a fiatalok legényesen, az idősebbek s főtisztek sokszor családostól itt laknak. Husz éves szolgálat után egész fizetéssel visszavonulhatnak a szülő-hazájukba.

A ruhatárban le kell tenni minden tárgyat. Utána ünneplő ruhában — a nők hosszúujju, csukott szoknyában — bevonulunk a tágas Sala ducaleba, ahol köröskörül elhelyezkedünk; a férfiak ünnepélyes komolysággal, a nők meg özikes megilletődöttséggel. Sokat kellett várakoznunk. S ahogy telt, mult az idő, úgy vált egyre jobban meghittebb és feszletenebbé a légkör.

Végül belépett kíséretével a Szentatya.

Végigment a jelenlévők hosszú során és mindegyikünknek kezesőkre nyújtotta a kezét.

Utána helyet foglalt és beszédet intézett hozzánk. Ha történetesen németek vagy lengyelek lettünk volna, akkor saját anyanyelvünkön szólt volna hozzánk. XI. Pius ezeket a nyelveket ugyanis milánói lelkipásztor és varsói nuncius korában tanulta meg. Így azonban olaszul intézte hozzánk buzdító szavait. Mialatt folyt a pápa beszédének magyar fordítása, észrevettem, hogy a kíséret gárdistái többször elmosolyodtak, talán azért, mert a magyar nyelv nekik furesán hangzott, vagy rajtuk fedeztek fel valami komikus dolgot?

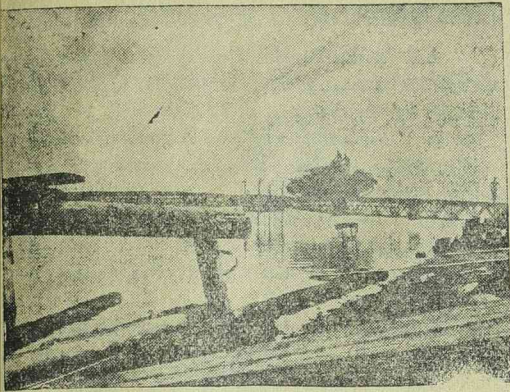
Ez a kihallgatás valamennyiünk részére igen értékes élmény volt. Láthattuk XI. Pius, közvetlenül megismerhettük atyai jószágát. Kiválóságáról ezeltől is, később is sokat hallottam. S mint aktuális körülményt, emlitsük még meg azt, hogy nuncius korában élettéje volt a bolsevis-tákkal szemben való ellentállásnak.

A bolsevista hadsereg már Varsó kapui alatt állott és ő mégsem hagyta el a várost, hanem lelket öntött a lengyelekbe, akik aztán elűzték a vörös hordákat.

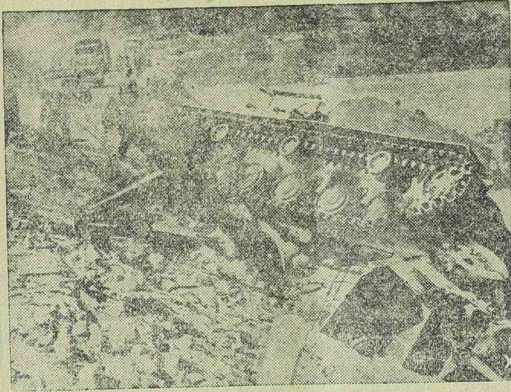
Az új tanév kezdetén a legnagyobb választék mindennemű cipőben!!

Őszi cipőüjdonságok

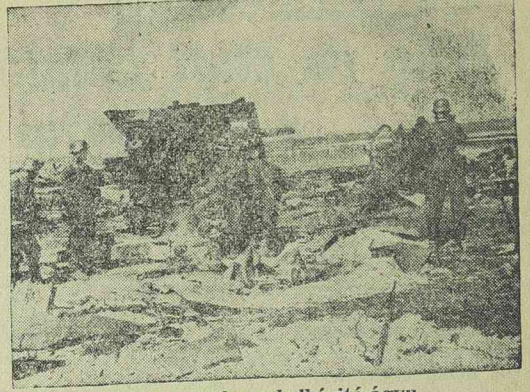
Már csak új helyiségünkben:
Timisoara I., Reg. Ferdinand utona, Wien'-kávéház mellett

Szükségáthidre robban keresztül egy hatalmas német tank.

Tönkrelőtt szovjet tankok jelzik a német előnyomulás útját.

Német nehéz tankelhárító ágyú harcra készen áll.

SZABÓ SÁMUEL (BRASOV)

Nyolc évszázad előtt vándoroltak a szászok Erdély földjére

Nagy ünnepségre készülnek az erdélyi szászok. Brasovban, itt ebben a hegyek és erdőségek közé épített ósrégi városban, akarnak nagy gyülekezést rendezni ez év október havában, hogy megünnepeljék a szászok bevándorlásának nyolc évszázados fordulóját. Ugy méreteiben, mint jelentőségében hatalmas ünnepség készül, melyről azonban a vezetőség csak nagyon szűkszavuan nyilatkozik. Ugy mondják, még nagyon korai volna bővebben ismertetni, ami most van tulajdonképpen kialakulóban. Annyi azonban már külsőségekben is látszik, hogy alapos és nagy körületekintő munka folyik.

Egy németországi szakember elgondolása és irányítása mellett kezdték építeni és anyagot gyűjteni. Így a római katolikus temető mellett nagy telken szinte napok alatt állítottak fel oly hatalmas kiállítási csarnokot, amire nemrég még eszterdők munkáját áldozták volna. Száz nap sem kell hozzá, hogy egy korszerű nagy terem álljon az ünnepet tartó szászok rendelkezésére s ezzel összehasonlítva az eddigi brasovi építkezési remekmű legnagyobbikát, a Fekete templomot, mely kerek szász esztendeig épült, a technika fejlődésének összehasonlítását könnyen elvégezhetjük. Ezen a nagy csarnokon kívül is látunk itt-ott építést, tatarozást, átalakítást.

Csaknem minden nagyobb épületen, mely az országos nagy ünnepség és azzal párhuzamos kiállítás szolgálatában fog állani, szorgalmasan dolgoznak kőművesek és más mesteremberek.

Mielőtt alkalmunk lesz bővebben is ismertetni ezt a nagy eseményt, érdemes emlékeztetnünkbe idézni, milyen történelmi mult készített erre ezt a velünk együtt élő népcsoportot. Flandriából és a Rajna alsó folyásának vidékéről új hazát és megélhetést kereső német családok és néptörzsek kerestek fel a XII. század elején, hogy Kelet felé haladtukban meggyökerezzenek valahol. II. Géza király

némesek hívta és befogadta országa területére, hanem egyben kiváltságokkal ajándékozta meg ezt a többféltől idekerült germán népet.

1140—1150 közötti tíz évben mintegy 50.000 lélek került így Erdély földjére. Német történetírók megegyeznek abban, hogy az a több vidékről összerakott nép nem volt egységes, sőt egymás nyelvét is csak részben értette meg. A nagy rész azonban Mosel-vidéki és luxemburgi volt, mint ilyen „Letze-

burgi“ és szász dialektussal beszélt. Innen került az új hazájukban mint általános összefoglaló népi elnevezés erre a délkeleti német népcsoportra a szász név.

A bevándorlók még ma is olyan vonást őriznek, ami — a példás összeartózkodásig érzésük mellett is — külön csoportéletre enged következtetni. Így

szokásaikban, viseletükben, de különösen szász dialektájukban nagy eltérés mutatkozik vidékek, sőt falvak szerint,

amit más népeknél sokkal ritkábban lehetne felismerni. Így nem lehet esudálkozni, ha nem tartozik ma a ritkaságok közé, amikor ugyancsak oda kell egymás mondókájára figyeljen egy németországi katona és egy itteni bensülött német. Maga a

szász bevándorlás sem esik egy időre. Így az úgynevezett szász földre, mely német fogalmazásban „Von Broos bis Draas“ (Szászvárostól Darócig) terjedt, a XII. század ötödik évtizedében vándoroltak be. Az ettől teljesen különálló Barcaságra (Brasov vidéke) csak a következő évszázadban 1211-ben vezette be II. Endre király alatt Salza Hermann nagymester a Jeruzsálem vidékéről visszakerült kereszties lovagokat. A szászoktól különálló svábok, akik ma szintén ehhez a népcsoporthoz tartoznak, Pfalz, Litharingia, Luxemburg, Hessen vidékéről kerültek be nagyobb csoportban 1718 és 1790 között a Bánságba.

Az ókirályság területén még meglévő kisebb csoport bevándorlása ismeretlen

és nem volt egységes. A mult évben visszavándorolt bukoviáiak 1775. körül, a besszarábiaiak 1800. körül, míg a dobrudzsaiak 1850. körül érkeztek lakhelyükre.

Ez a népcsoport készül Brasovban október 2—10. között ünnepelni, történelmi visszaemlékezést tartani és egy reprezentatív kiállításban bemutatni 800 év szorgalmas munkájának törekvéseit és eredményét.

Tolsztoj Leó utolsó levele, melyet Bernard Shawhoz intézett

Rendkívül értékes dokumentumok kerültek az irodalmi érdeklődés előterébe. Levelezés, amely Tolsztoj Leó és Bernard Shaw között folyt le a nagy orosz író életének utolsó esztendejében. Erre az írásbeli eszmecsere Bernard Shaw Ember és felsőrendű ember című műve szolgált alapot, amelyet Tolsztoj bizony alaposan megkritizált. Az orosz regény halhatatlan nagymestere huszonegy évvel volt idősebb, mint az angol író és már ezen az alapon is élt az alkalommal, hogy bizonyos atyai tanácsokat adjon fiatalabb kartársának. Ime a három nyilvánosságra került levél, mely mélyesen bevilágít mindkét író lelkivilágába.

Jasznája Polyana 1910 márc. 18.

Kedves Shaw ur!

Bocsássam meg, hogy mindmáig nem fejeztem ki köszönetemet könyvéért, melyet szíves volt számomra elküldeni. Könyvének első részét minden vita nélkül elfogadom. A második rész is nagyon tetszett, különösen az ön sajátos írói modora, ahogyan a civilizáció és haladás szerepét festi. Teljesen igazat adok önnek, hogy bármennyire fejlődjék is a civilizáció révén a haladás, sohasem lesz jobb az emberiség sorsa mindaddig, amíg az emberek maguk is bensejükben, lelki-ségükben meg nem változnak.

Ellenben a további részekben már távolról sem egyetértünk. Ön azt állítja, hogy az emberiség csak úgy emelkedhetik nemesebb magaslatokra, ha az emberekből felsőbbrendű emberek válnának, vagy mód volna arra, hogy felsőbbrendű emberek szülessenek. En azt hiszem, hogy értékesebb és nemesebb csak azon módon lehetne az ember, ha a nagy keresztény igazság igazi magaslataira tudna emelkedni. Kedves Shaw ur, az élet végtelenül nagy és komoly dolog és nekünk arra kell törekednünk, hogy azt a rövid életet, amelyet a sors számunkra kiszabott, minél jobban kihasználjuk. Ez a feladata minden embernek, de mindenekelőtt önnek, aki rendkívül tehetséges és rendelkezik azzal a képességgel, hogy a lét nagy problémáit gyökérükig lássa.

Éppen ezért merek az ön hibáiról is beszélni, abban a biztos reményben, hogy őszinteséggel meg nem sértem. Első kifogásom, — ön nem elég komoly. Sohasem szabad olyan dolgokról, amelyek az egész emberi élet lényegét adják, tréfálkozva beszélni. A második kifogásom, hogy ha ön tehetsége révén így megszerüen meg tudta látni az élet hibáit és árvol-galait, rosszul cselekszik, ha azokra szatirikus mo-

sollyal világít rá. Ily módon többet árt, mint használ az emberiségnek. Remélem, hogy ön megbocsát nekem, ha olyasmit mondtam, ami megbántaná. De éppen ezért voltam ily őszinte, mert nagy tehetségétől még többet várok. Üdvözlöi önt készséges híve

Tolsztoj Leó.

Shaw e sorokra következőképp válaszolt:

Kedves gróf Tolsztoj!

Az összes drámák között, amelyeket ismerek, egy sem tett rám oly mélyes hatást, mint az ön Sötétség hatalma című műve. Sőt megmondhatom önnek, hogy ezen mű elolvasása indított arra, hogy ön által egyaránt dicsért és kifogásolt művemem megírjam. Tulajdonképpen ugyanazokat a gondolatokat akartam kifejezésre juttatni, csak más módon. Itt azonban már más színeket kap az én angol lelkiségem s az ön orosz lelkisége.

Ön szememre veti, hogy én könyvemben nem tettem elegendő komolyságról tanuságot, hogy az embereket a legkomolyabb pillanatokban megnevettem. De miért ne tegyem ezt? Miért zárjuk ki az életből a mosolyt és humort? Higyje meg, hogy vidámsággal is lehet sebeket gyógyítani, s talán épp az elnéző mosollyal tudunk Istenhez közelebb emelkedni. Az ön készséges híve

Bernard Shaw.

Végül még itt az utolsó levél, életében is a legutolsó, amelyet a már nagybeteg íróremete 1910 április 15-én Londonba írt:

Bernard Shaw urnak!

Megkaptam színdarabját és szellemes levelét is. Vallásos fejtegetéseivel nem egyetérték. Ön olyan dolgokat vitat, amelyekben már egyetlen gondolkozó sem hisz. De mégis elismeri, hogy Istennek terve van velünk, tehát önnel is. Továbbiakban ismét meg kell ismételnem ama nyilatkozatomat, amelyet az ön Ember és felsőbbrendű ember című könyve elolvasása alkalmából tettem. Ugy vélem, hogy Isten és bajaink okai sokkal komolyabb fogalmak, semhogy tréfálkozzunk azokról. De ezt majd ön akkor fogja megérteni igazában, ha olyan közel lesz a sírhoz, mint az önt talán utóljára üdvözlő

Tolsztoj Leó.

Valóban a jasznájapolyánai remete jól sejtett. Ez volt az utolsó levele, csakhamar bekövetkezett tragikus körülmények között lezajlott menekülése, majd b. lála a magános állomásépületben.

IGAZOLVÁNYKÉPEK

Gyermekfelvételek
PORTRÉK
MŰVESZI KIVITELBEN
JUTANYOS ÁRON
KÉSZÜLTÉK.

FOTO STUDIO

ENGEL ENDRE

TIMIȘOARA I. PIATA LIBERTĂȚII 4

SCHIFF BÉLA (TIMIȘOARA):

Száz év előtt alapította Lonovics püspök a timișoarai jogakadémiát

Eppen száz esztendővel ezelőtt nagyszabású építkezés keltett általános érdeklődést a bánági metropolisban. Pedig tulajdonképp csak újabb emelet húztak az akkori temesi vár egyik épületkolosszusára. Átványok és pallók, gerendák és téglabarrikádok kerültek, még 1840-ben, az ősi Szent György-térre és a későbbiekkel valósságos szenczióként hatottak, amikor a járókelők megállapították: a papnevelőnek tanasztják azt a sok kőművesállványt. Attól fogva állandó figyelemmel kísérte mindenki, hogyan őt a régi, hosszúra nyújtott épület új arculatát és száz évvel ezelőtt, éppen ilyenéjé, már az új bejárat feletti magas oromzat affika-falára festették az évszámot is: MDCCCXXI.

Igy készült el a nagynevű Lonovics József püspök egyik kiváló alkotása. Az emberek, amikor már az évszám is felkerült az épület homlokára, érezték, hogy befejeződött a nagy mű. És hirtelen csoport verődött össze egy egyenruhás férfi körül. Nevezetesen ember volt bizonyos körben, hiszen álló hat hónapig járta püspökével az „örök várost” és amikor hazaindultak, a pápa a bucsukéhallgatás alkalmával Lonovics egész kíséretét fogadta, — a püspök insasát is. És személyesen szép keresztet ajándékozott a pápa az insasnak. Ugyancsak kiüllesztette a mellét most is a püspöki huszár és büszkén megpördölte a bajuszát, amikor a kívánsi kérdészködésre újsághallgató:

— Bizony most már nagy dolog készül! Olyan iskola lesz itt az ősszel, hogy fiskálisok kerülnek ki abból.

Egy pár dominus spectabilis közben tisztos kalapellengetések után Fábry Ignác kanonokhoz, püspöki helynökhöz esatlakozott, a későbbi kassai püspökhöz, aki maga is lejött az utcára, megnézi, hogyan alakul ki a történelmi évszám az affika-falon. Igen tekintélyes ember volt, mindenki tudta, hogy nemcsak a római tanácskozásokra vitte magával püspöke, hanem annak mindenképpen bizalmasa. Nem egyszer érkeztek vastag iratnyalábok a bécsi postán és ezeket csak Lonovics és Fábry olvasták, tanulmányozták és véleményezték. S az urak most egyre fokozódó lelkesedéssel hallgatták, hogy főpásztorunk régi, nagy tervét megvalósította. Még pedig, hogy támogatás iránti többrendbeli kérelme nem talált meghallgatásra, a saját erejéből. Megnyitja a „főmoda”: a filozófiai és végre jogi főiskola alakul ki belőle. Maga a püspök vagy tizenháromezer pengő értékű forintot áldozott.

Futótűzként terjedt el a városban és a városban a hír az új püspöki alkotásról. Lelkesedve beszéltek róla a megyeházán, meg a „kismegyeházán”, ahol a kisebb megyei hivatalok működtek s ma az ügyészség meg a fogház található — s úgy vitték szét a hírt a boltozatos várkapukon, meg a lánerajáró felvonóhidakon át a külvárosokba is.

A régi, jelentős timișoarai alkotás centenáriuma alkalmával feltűnik a multból az alkotó nemes alakja is. Lonovics püspöké, aki korának nagy egyénisége volt. Védte egyháza jogát, de nem kevésbé a vallásszabadságot s fenközt módon szegte le:

— Egyik vallásbéli felekezetet sem lehet kényszeríteni, hogy vallásbéli elveit akár a másikkal kedvéért, akár bármely tekintelért feláldozza, akiket a hit egymástól elszakasztott, azokat a közéletben a szeretet egyesítse!

Hazatérőben nagy elismeréssel fogadta Metternich, a mindenható kanonok, a hercegprímás, a nádor. 1841. július 5-én tért haza és nyomban hozzá fogott az általa alapított „liceum” kiépítéséhez. Akkoriban a piaristák gimnáziumában hat osztályt tartottak fenn, viszont a papjelölteknek, hogy a teológiai főiskolára kerülhessenek, két évig bölcseletet is kellett hallgatniuk — másutt Lonovics tehát székhelyén bölcseleti liceumot alapított. Kezdetül fogva azon elhatározással, hogy mielőtt ennek végzett hallgatói akadnak, jogakadémiává fejleszti ki. Befogadására második emeletet húzatott a régi szeminariumi épületre. 1841. októberben nyílt meg a timișoarai püspöki főiskola, a bölcseleti liceum, a jogakadémia kiindulópontja. És így keletkezett egy évszázad előtt Timișoara „három főiskolai fakultás: a bölcseleti, a teológiai és a jogi.”

Amikor már akadtak liceumot végzett növendékek és a helytartótanács utján megkapta, 1845. börtmáshó 10-iki kelettel, a királyi rendelvény a jogtanári kar behozatalára, kivézte a jogtanárokat is és az 1845—46-iki tanévben megnyitotta a „jogintézet” első évét.

A timișoarai papnevelőben néhány elfakult

iratsomót őriznek a száz év előtti jogakadémiáról s a régi írásokból Lonovics püspök kegyeletes emléke szól hozzánk. Ezek az akkori tanodai és diákéletről is beszélnek. Van egy jegyzőkönyv 1846-ból, amikor is Lonovics püspök, ugyanis, mint a „Nagy Váradi kerületbeli királyi iskolai főigazgató” tanácskozára ült össze a „jogtani és bölcseleti karal” s az elnöklő püspök kérdéseire érdekes megállapításokat tesznek. A tanári kar teljes egyetértésben működik. A tanodai ifjuság eddigi viselkedésben közmegegyezés tapasztalható és valóságos kötelességét az istentiszteletré és szentgyónásra nézve rendszeren teljesíti. Világi hatósággal összetűzés nem volt, a városi kapitány ugyan néhány tanuló ellen feljelentéssel élt, de csak egy „vadbéli” esetben kellett rendes utam eljárási. Az iskolai büntönytények legmagasabb foka abból áll, hogy a megfenyítendő reggeli nyolc órától legfeljebb 4 óráig büntőben tartatik, mely alkalom ebédnélkülözéssel súlyosbították. Testi fenyték nincs. A püspök aziránt is érdeklődik „amennyiben némely tanulmányok még latin nyeven adtnak elő, különösen a matematikára, fizikára és filozófiára nézve mi volna a vélemény: vajjon a szabatos előadáshoz megkívántatott magyar műszavak léteznek-e már? Erre a tanárok úgy nyilatkoznak, hogy a következő években ezekben a tárgyakban is meg lehet kezdeni a magyar előadást. A püspök végül kívánja, hogy a tanárok az iskolán kívül is fejtsenek ki tudományos működést s könyvtár létesítését indítványozza. A tanárok teljes lelkesedéssel ajánlanak fel összegeket könyvtárra.

A papnevelde irattárában megvan a timișoarai joghallgatók teljes törzskönyve. Még Nyitrából, Hevesből, Szatmárból és Zemplénből is voltak hallgatói. Tekintélyes számot képviseltek a görögkeletiek is. Már az első három évben 116 elsőéves és 70 másodéves jogász volt és magánvizsgát tett 34. Összesen tehát 220. S az első három év után megszünt minden.

Negyvennyolcas idő... Elszédtek a jogászok és negyvenkilencben az osztrák abszolutizmus

VENDÉGEK JÖNNEK!

Kaptam az alábbi levélkét:

„Tisztelt Főszerkesztő Ur! Száz évvel ezelőtt születtem, nagyon kérem tehát, hogy panaszomnak helyt adni sziveskedjék. Annyi mindenféléről irnak az újságok, csak arról nem, ami a legfontosabb. Hogy a lochnessi szörny megint kísért, milyen keltezőt használtak az egyiptomiak az ókorban, mennyi idő alatt lesz férfiföldny a frissen nyírt gyapjuból, hogyan működik a kutyaakutató intézet, satöbbi. Hogy Délamerikában egyik állam területéről néhány száz katonát behatolt a másik állam területére. Na és? Ha a másiknak kedve tartja, hát majd visszahatol és kivitte lesznek. De mit szólnak én, akihez minden héten vendégek hatolnak be, felidézve családunkban a tragédiák sorozatait! Bizony...

Békatavasdon üdülünk, másfél szobakonyhás lakosztályban. Igaz, hozzánk tartozik még a nagy égbolt is, de hát azon nem lehet pótágyakat elhelyezni, hogy a Würzlikék elférjenek. Ők ugyanis gyakorta leutaznak hozzánk, hogy gavalléros vendégszeretetünknek örvendjenek. Csak két napra, kissé lubickolni. És maradnak egy hétig! Az ebéd pótlására kedves ajándékul hoznak egy fogyókúrás libát és megesznek négyet! Tudják, hogy mi is szükien vagyunk, ezért nem jönnek sokan, csak öten. A többiek legfeljebb vikend-re utaznak majd le, ha az előre küldött felderítő csapat jól érzi magát! Elvégre kis helyen sok jó ember elfér.

Hát mi nem vagyunk jó emberek, Főszerkesztő Ur! Nálunk nem lehet elférni! Nappal még csak megy a dolog, de este menjenek Ők! Én fekvőszékben vagyok kénytelen szunynadni, Ilonka a földön, Zsuzsi két összetolt széken, legkisebb fiam pedig egy nagy cukorskatulyában alszik, hogy Würzlikéknek jussanak az ágyak. Az uramnak már nem jut kalapdoboz sem, ő nem is fekszik le, legfeljebb a nagykozmában, ha elhíled. Szegény, itálba önti a vendégek feletti elkese-

Fordításokat

magyarból németre és németből magyarra, iroda mi és szakműveke-vállo ok. Timișoara LL, Strada Rusu Șirianu 2 szám

Ma mindenki gyorsan él...

A létért való küzdelem ma fokozott feladatok elé állítja az emberiséget és ezt a hajszát a szervezet sanyitja meg. Legelőször is az idegrendszer és az emésztőszervek fáradnak bele a fokozott tempóba és a legkülönfélébb gyomor, bél, máj, epe és vesemegbetegedések lépnek fel.

A világhírű amerikai „GASTRO-D”, az idegeken keresztül fejti ki gyógyító hatását, így a betegség okát szünteti meg és ezért a legkitűnőbb eredményeket érték el vele.

„GASTRO-D” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 250 lei utánvét mellett THEISS-gyógyszertárban, București, Calea Victoriei 124.

az intézetet betiltotta. És Lonovics püspök sem látta többé egyházmegyéjét. 1848—49-ben országos szerepe is volt és Haynau, aki még Timișoaráról mehetett rá, mert egy püspöki ebédén nyilvánosan rendreutasította az új törvényeket becsémélő tábornokot, üldözte, becsukatta, száműzte, sőt kifakadt: Fel fogom akasztani!

Milyen virágzóvá fejlődött volna a timișoarai jogakadémia! Erre hivatkozott emlékiratában az Arany János Társaság is, amikor 1907-ben egyetemet kért Timișoaranak. És Lonovics egyik püspökötöda, Bonnaz Sándor, végrendeletileg biztosított kétszáz ezer koronát egy katolikus egyetem céljaira, mintegy folytatni kívánva elődje fáradozásait.

Száz év előttre, a jogakadémia alapítása idejére kis koporsó emlékeztet a timișoarai székesegyház egyik jobboldali mellékoltárában XVI. (Gergely) pápa az emlékezetes római tárgyalások után igaz nagyrabecsülése jeléül többek között Szent Marciánusnak a katakombákban talált testét és sírkövét ajándékozta Lonovics püspöknek, aki aztán az oltárhoz illesztette. De arra az időre emlékeztet az 1582-ben kelt timișoarai levél is, amelyet harminc éves török uralom után magyar nyelvű intézett Herczeg István főbíró több társával egyetemben a pápához, magyar papot kérve. Ennek a másolatát hozta Rómából Fábry püspök és így vált az ismeretessé. Eppen száz évvel ezelőtt.

redését. Hivatalból tüntük.

A vendégeknek mindez suviazk!

Ők tevékenyen üdülnek a nyakunkon, megeszik a szalámit, a sajtot, a főtt kukoricát, a nyers kalarábét, mert a fürdés nagyon fogyasz. Délelőtt tizkor kelnek, lassan reggeliznek, az egyik kakaót, a másik teát, a harmadik kávét, a negyedik tejet, az ötödik valamennyit. Akor elviszik a csónakot, a gummilabdát, a fényképezőgépet, a kis strandtáskát és a nagy lepedőt, hogy kellemesen fürdőjenek. Kettőre kéri az ebédet, megjönnek fél négykor. Farkasévtággal! Én nem is hiszem, hogy a farkasoknak ilyen étvágyuk legyen! A farkas egész szelid háziállat hozzájuk képest!

Ebéd után szundikálnak egyet — a mi agyainkon, majd ismét elkéri a csónakot stb. és este vidám hangulatban térnek vissza. Csupán az egyik evező hiányzik.

— Befulladt a vízbe, — mondják viccesen.

Vacsora végeztével megállapítják, hogy remekül telt el a nap, zívésen maradnak másnap is, ha nem haragszunk, I fi könnyezünk a boldogságtól és haragudni az udvarra megyünk ki, mert a szobát Ők foglalják le teljesen. Ez a mi nyaralásunk, — kartellben velük!

Főszerkesztő Uram, már nem bírjuk!

Mert a Würzlikék elmennek ugyan egyszer, de akkor jönnek a Stréblerék, ezeket követi nyomon a Hudász-Hunkapeszik házaspár, majd befut a Zropacsek-különítmény, váratlanul rohannak meg bennünket a Lingleng lányok és a Rócsme fiúk és számos polgári díszes városunknak. Mennyi ismerősünk van, csak ilyenkor látjuk!

Főszerkesztő Ur! Szerkessze ki a vendégeket a lapban, hogy ne jöjjenek többé, mert az uram már megszerzett egy félrőfös korbácsot. Jövőre dehogyan is jövének nyaralni! Otthon maradunk. Mély tisztelettel Idevaló Richárdné.

Válaszom röviden a következő:

— Asszonyom, nem vagyok főszerkesztő. Egyelőre nem. De bizzunk a karrierben. Írását készséggel közlöttem, hiszem, hogy használni fog. A további részletek megbeszélése végett jövő szombaton két napra leutazom, szíves vendéglátásukat igénybevéve. Libát nem viszek, reggelire aludtjeit és csabait kérek. Köszönettel a boldog vendéglátásáig: (K—i)

Jegyzett már visszacsatolási kölcsönt

VITA ZSIGMOND (AIUD)

Mai magyar lírai költők

Az utolsó magyar könyvnap érdekes jelenségre hívta fel a figyelmet. Ugy látszik a magyar olvasóközönség, mint zaklatott időben már annyiszor, ismét versolvasó lett. Legalább arra mutat az, hogy a pesti könyvkiadók egymásután hozzák ki jelesebb költőink gyűjteményes köteteit. Régi nagyságaink közül az utóbbi években úgy látszik leginkább Arany János versei felé fordult a figyelem. Lírai költeményeinek most kezdjük megérezni igazi zamatát, az alföldi Aranyban az első magyar nagyvárosi költőt ismerjük fel. Arany összes költeményei most ismét megjelentek két finom kötetben és az olvasók majd sok ismeretlen szépséget fedeznek fel bennük. Mert Arany költeményeiben egy nyugtalan kor minden ideges aggodalma, kétsége megrezdült, ő az első nagy hangulati-költőnk, ki a lélek legbelsőbb hullámzásainak adott hangot. Egy régi világ megrendülése, igazságnak, a hitnek szomjas keresése benne öszdült meg először, hogy azután a XX. század költőiben folytatódjék. Így találjuk meg majd azt az utat, amely Aranytól a Nyugat nagy költőjéhez, egy Babitshoz, vagy egy Tóth Árpádhöz vezet. Lassankint mindinkább kitünik, hogy sokáig forradalmároknak, hagyománytörőnek tartott modern költők mennyire összefüggnek a tegnappal. Különösen Babits Mihállyal kapcsolatban fogadjuk majd ezt megállapítani. Babitsot rendkívüli tudása és érzékenysége az Arany János rokonává tette, anélkül azonban, hogy azért eredetiségéből veszített volna. Babits maga egy külön világ volt és ennek a világnak csodálatos gazdagságából majd nemzedékek táplálkozhatnak még.

A magyar könyvnapon a mai magyar költők is jelentős helyet kaptak. Amikor most Babits, Kosztopolányi, Tóth Árpád és Illyés Gyula összegyűjtött költeményei mellé felsorakoznak az Erdélyi József, Mécs László és Reményik Sándor újabb, teljes kötetei, elámulva láthatjuk a mai magyar líra gazdagságát. Igaz ugyan, hogy Ady óta nem lépett még föl korszakalkotó magyar költő, de annyi önálló szín, érdekes, határozott egyéniség sohasem volt a magyar lírában, mint ma és az elmúlt évtizedekben. Mindegyiknek megvan a maga külön mondanivalója, külön hangja és az olvasó, ki a nagyobb lélekzetű, megszokott formájú művektől sokszor fáradtan fordul el, a költőkben megtalálja a mai magyar élet minden kérdését.

A könyvnap magyar költői közül ma a

REMÉNYIK SÁNDOR

költészete a legértékesebb, legemelkedettebb, feléje fordul a legtöbb szeretettel minden gondolatunk. A Reményik Sándor összes költeményeinek megjelenése most alkalmat ad a szélesebb magyar olvasóközönségnek is, hogy a legnagyobb erdélyi költő magasról a költészetet megismerje. A Reményik költészetének magaslati levegője a kisebbségi élet küzdelmeiben tisztult meg, onnan nyerte hitét, eszményeit, amelyekért elkerekedett lélekkel is elszántan tudott harcolni. A Reményik költészete így a kisebbségi élet ajándéka az egész magyarság számára. Hatása nem maradhat el.

Reményik mellett

ERDÉLYI JÓZSEF

költészetében láttuk a legtöbb eredetiséget, költői erőt. Ma csak vágyakozva tekinthetünk összes költeményei felé, mert bizonyára sok nátnak még ismeretlen, alkotásával lépett elő. Erdélyi elsőnek lépett föl az új népies nemzedékből és küzdelmek, lámadások, nyomorúságok után ma egyre nő lelkes híveinek tábora. Verseinek egyszerű népies ritmusaiban felénk hömpölyög gyermekkorának sok keserű és kedves emléke, a cselekedés küzdelmei, az alföld, a pusztaság földhöz tapadt élete, majd fölágaskodik a nagyratörés, a lázadás. Ott születtem én a pusztán, egy vén eszelőházban, ahol anynyi szomorúság, gyász van — írja visszavágyódó melankóliával a népből kiszakadt költő, kit hivatása, a népért való küzdelem, lendít egyre magasabbra.

Erdélyi új hangot hozott a magyar irodalomba, az utána következő költők is tőle tanultak, ha esetleg majd magasabbra is hágnak, mint ő.

Végül még megemlítendő

MÉCS LÁSZLÓ,

a felvidéki magyar poéta, kinek verseit szintén összegyűjtötték a könyvnapra. Mécs László szociális hangjával, a szegények felé kiáradó szeretettel, lelki küzdelmeivel és nyetvénnek, verselésének gazdagságával kapott meg egykor. Régi köte-

telben volt egy pár maradandó alkotás, de a papköltő ugylátszik szinte elkábut saját hangjának zengésétől, a szónoklásságra, a hatást keresésbe esapott át. Új köteté alapján majd tisztábban lehet látni igazi értékét és azt bizonyára még inkább szívükbe zárják olvasói.

A magyar költészet gazdag aratása irodalmunk és olvasóközönségünk emelkedésére mutat. Mert a költészet gazdagsága a lelki élet gazdagságára vall és a költészet iránti érdeklődés jellemző az olvasóközönség színvonalára is.

A CÁRI SIROK TITKAI

Milliárdokat érő ékszerek a koporsóban — Katalin cárnő csodálatos smaragd mellűje — Nagy Péter cár, aki felemelkedik koporsójában

A cárok sirja Petropavlovszkban van, az ottani ősrégi templom pincéjében. Ez a pince kincseket érő értékekkel van díszítve. A fala ezüst és aranyveretű s valamennyi cár nyugóhelye felett függ az orosz cári korona, arany és drágakő díszítésekkel. Ezeknek a mniatürkronáknak az értékét egyszerűen lehetetlen felbecsülni, amennyiben történelmi jelentőségük is van. A sirhelyek záróajtaját, kivétel nélkül aranykereszt díszíti, amely egy méter magas és sulya négy kilógram. A legtöbb kereszthez még külön ékkövek is vannak beépítve, de mindez semmi ahhoz, amit a felbontott cári sírokban találtak. A cárok holttestét olyan kiválóan balzsamozták be, hogy azok legtöbbje még ma is épségben van. III. Sándor cárt 1894-ben temették el s az akkori és a most készült fotográfia között alig találni különbséget. Nyakán megtalálták azt a keresztet, melyet 1880-ban, mint trónörökös kapott atyjától, annak emlékére, hogy szerencsésen megmenekült egy merénylet alkalmával. Harmincnégy szem gyémánt ékeskedik benne, melyek mindegyike külön is nagy értékű.

II. Sándor cár koporsójában találtak két kínai vázát, melyek teljes egészükben igazgyönggyel vannak kirakva. Megtalálták híres zsebóráját is, melyre nagyon büszke volt mindig a cár, minthogy azt a felszabadított jobbágyok küldöttsége nyújtotta át neki. 1861-ben.

Rendkívül értékes leletré bukkantak I. Sándor sirjában. Itt megtalálták azt a három darab gyöngyöngyűs fekete gyémántot, melyet Napoleontól kapott barátságuk megpecsételéséül 1807-ben, mikor Tilsit mellett a Niemen folyón épített hajóparavilonban békét kötöttek. A gyémántok értéke, tekintve ritkaságukat és történelmi emléküket, felbecsülhetetlen.

De talán mindezeket túlszárnyalja II. Katalin cárnő sirjának feltárt kincsei. A világhíres cárnő, aki tudvalevőleg férjét, III. Péter cárt bebörtönöztette s megölette, miután elfoglalta a trónt, bámulatos fényűző életet élt. Fényűző szenvedélyére jellemző a sírboltjában talált ékszerek tömege is, mit bizonyára végső akaratának megfelelően helyeztek holtteste mellé. Az ékszer 12 gyémánttal van körülvéve, a smaragd 38 karátos. Állítólag ez volt a cárnő legkedvesebb ékszere, amennyiben gyöngéd emlékek fűződtek hozzá. Mikor egyik szerelmesét, Poniatovszky Szaniszló herceget megválasztotta lengyel királynak, a cárnő kegyence ezt a mellűt tűzte fel állítólag sajátkezüleg szerelmese keblére.

Találtak ezenkívül a cárnő koporsójában egy nyakláncot, mely kilencvenkét szem gyémántból és két rubinközből áll. Ennek a nyakláncnak különös története van. Mikor Katalin cárnő leghíresebb kegyencét, Potemkin Grigor Alexandrovics tábornokot her-

cegi rangra emelte, ezt az ékszert Potemkin ajándékozta a hűségében határtalan cárnőnek. Ezután történt, hogy a rossz nyelvek suttogni kezdtek Potemkinről, hogy a gyémántokat a török háború idején igen regényes módon szerezte. Ennek a pletykának sok áldozata lett, mert Katalin cárnő nem ismert tréfát, ha kegyencéről volt szó.

A rengeteg próbból, de igen értékes ékszereken kívül, találtak még Katalin koporsójában két karcsatot. Ez a két karcsat 230 darab igazgyöngyből van összeállítva.

I. Miklós cár koporsójában szintén nagyjértékű ékszereket találtak. Többek között egy arany lovaglópálcát. A pálcá foggantyujában rubinok és platinák díszlenek. Állítólag ezt a lovaglópálcát görög előkelőségektől kapta a cár, amikor 1828-ban, a törökök leverése után elismerte Görögország függetlenségét.

I. Katalin ékszerei, melyeket koporsójában találtak, kevésbé voltak értékesek, mint II. Katalin kincsei. I. Katalin mellett mindössze egy nyakláncot találtak, továbbá egy hatvan szemből álló gyöngykarcsatot.

Nagy Péter sirjában egy arany kardot találtak. A kard markolatában 49 gyémántkő van, tizenhatsz smaragd és 42 rubinkő. A kard hüvelye, amely szintén vertaranyból van, olyan páratlan díszítésű, melyhez fogható sehol sem találni. A hüvelyt magát rubinok, gyémántok ékesítik káprázatos pompában. Az aranykardot 1703-ban kapta ajándékba az orosz főuraktól, amikor a Néva mentén levő mozaras területen az új fővárost, Szentpétervárt, megalapította.

A sírok felbontásánál nagy meglepetést szerzett, hogy Nagy Péter cár fivérének, Iván hercegnek koporsóját üresen találták. Nemhogy ékszerek nem voltak a koporsóban, hanem maga a halott sem. Ezt Nagy Péter féltékenységevel magyarázzák. Nagy Péter atyjának, Fedor cárnak ugyanis volt még egy fia, Iván herceg, aki a tulajdonképpeni trónörökös volt. A két kiskorú gyermek nevében nővéruk, Zsófia hercegnő kormányzott. Mikor azonban Péter betöltötte a tizenhét évet, nővérát börtönbe záratta és meghalt ugyanakor fivére, Iván herceg is. El is temették királyi pompával, de amint most kiderült, a koporsó üres volt, tehát csak az üres koporsót temették el.

A legmegdöbbentőbb volt, hogy mikor Nagy Péter koporsóját felnyitották, a cár felemelkedett koporsójában. Megállapították, hogy a koporsóban egy szerkezet van, mely úgy van beállítva, hogyha a koporsó fedelét valaki felnyitja, a halottat a szerkezet felültilti. A készüléket természetesen érintetlenül, továbbá működésben hagyták s így a híres cár még szembe fog kerülni néhány élővel, akik örök nyugóhelyere kíváncsiak lesznek.

(n. l. n.)

ÜZLETNYITÁS!

A »DEPAG«

Papir- és Könyvkereskedelmi Rt.

1. é. augusztus 25-én, hétfőn megnyitja üzlethelyiségeit a Timisoara I., Bratianu-ter 2. sz. alatt. (Az „Albina”-Bank palotája mellett)

Mindenkor előzékenyen és olcsón szolgáljuk ki minden a szakmába vágó árukkal, mint amilyenek pl.: Papir, irodai kellékek, könyvek, folyóiratok, tankönyvek és tanszerek, rajzpapír, másoló és fénymásoló papírauk, albumok stb. stb. Gazdagon felszerelt raktáraink a t. közönségnek, vásárlási kényszer nélkül, megtekintésre mindenkor rendelkezésére áll!

HIREK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Timișoara, I. Brătianu-tér 3.

Telefon: 28-10.

Aradi szerkesztő: Babuczay György

Eminescu-utca 8. Telefon 17-11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhöz való kézbesítéssel együtt havonta 80.— lei, negyedévre 240.— lei, félévre 460.— lei és egész évre 900.— lei. Magyarországon havonta 4.— pengő, negyedévre 12.— pengő, félévre 24.— pengő és egész évre 48.— pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak a rendes előfizetési díj kétszerese.

Disznóbor

Minap megirtuk a Tehénbor történetét. Illő, hogy ezek után megismertessük az olvasót a Disznóbor történetével is.

Amíg azonban a Tehénbornak semmi köze nincsen a tulajdonképpeni borhoz, lévén közönséges tej, addig a Disznóbor tényleges bor, amelynek semmi atyafisága a disznóval. A Disznóbor eredetileg, akár más boroska is, venyigén termelt szőlő volt, amelyet műretkor szép lányok leszedtek, puttonyba raktak, kemény legények a szőlőfürtöket hordóba préselték és felül addig csavargatták a prés nyelét, amíg a szőlőszemek könnye must alakjában az edénybe csordult, később pedig borrá forrott.

Ilyen igazándi bor a Disznóbor. Amde hogyan jutott ehhez a nevezettség? Elmondjuk.

Barátunk, Sándor bátya, látogatóban volt egyik komájánál, akinél jófajta homoki bort tettek eléje. Enyhén savanykás volt, ize zamatos, nem erős, szóval olyan bor, amely itatja magát. Sándor bátya szorgalmasan ültette poharát és végül kibökte a kérdést:

— Koma, hol vetted ezt a finom bort? Ilyet óhajtok magam is.

A vendéglátó megnevezte az egyik nagyobb borkereskedő céget és ujjával az üveg felé bökkve megjegezte:

— Rajta van a cég a flaskán.

Sándor bátya rákacsintott a literesre, elolvasta a cég címét és aztán pillantása lejjebb siklott a címkén, ahol ezt olvasta:

TISCHWEIN.

Az illető cég szokása ugyanis, hogy címkeit különböző nyelveken készítteti és úgy szolgálja ki vevőit azok kívánsága szerint. Ezuttal a címke németül hirdette a bor asztali voltát.

Sándor bátya azonban keveset konyit a német nyelvhez. Még azt valahogy tudja piaci tapasztalatból, hogy a Schwein magyarul disznó. Azt is tudja, hogy a német sógor a főneve elé der, die, das névelőket rak. Arról azonban halvány segédfogalma sincsen, hogy a három névelő közül milyen főnévnek melyik dukál. Ugy gondolja, hogy e tekintetben a beszélőnek szabad választása van. Azért tehát azt vélelmezte, hogy a TISCHWEIN szóhoz a die névelőt használták, még pedig egyszerűen és közönségesen ti formájában. Sándor bátyánk fejében a TISCHWEIN borcímké így fordítódott le magyarra: Disznóbor.

Másnap aztán elment a borkereskedésbe és kivágta:

— Kérek öt üveg Disznóbor!

A segéd nagyot nézett, de akkor sem értette a dolgot, amikor Sándor bátya megismételte kívánságát. Hívták a főnököt és annak is elismételte Sándor bátya az óhaját:

— Disznóbor kérek öt literrel!

— Disznóbor, — csodálkozott a főnök, — nincsen nálunk.

— Már, hogyne volna? Hiszen magam láttam az önök címkéjét az üvegen. Disznóbor!

A főnök hihetetlenül csóválta a fejét és talán még most is csóválná, ha Sándor bátya bővebb magyarázatot nem adott volna:

— Igenis, láttam a borcímkét. Igaz, hogy németül, de így szól: Schwein.

Es nyomtatékosan megismételte, sőt a névelőt is eléje tette:

— Ti Schwein!

Igy mondta, nem pedig egyben: Tischwein.

Azonban a borkereskedő így is megértette most már Sándor bátyánk kívánságát. Miután az eladónak nem illik a készpénzzel fizető vevőt kinevetni, a főnök sem mosolygott és kiszolgáltatta az öt üveg bort.

Sándor bátya pedig meg volt róla győződve, hogy valóban megkapta a Disznóbor. Sejtelen támadt benne halványan, hogy először azért nem akarták megírni, mert ebből a jófajta borból, a Disznóborból, nem akarták akárcsak fiának adni, csak kiválasztott embereknek. Sándor bátya megmutatta, hogy nem téved mégis.

— **Öfensége Elisabeta hercegnő félmillió leit jegyzett a visszacsatolási kölcsönre.** Bucurestiből jelenti a Rador: Öfensége Elisabeta hercegnő levelet intézett Antonescu Mihaj helyettes miniszterelnökhöz, amelyben értesítette, hogy a hadsereg iránti elismerése jeléül banlocj birtokán üdülőhelyet létesített a lábbadozó tiszték számára. Közölte még a helyettes miniszterelnökkel, hogy a levéllel egyidejűleg ötszáz ezer leit jegyzett a visszacsatolási kölcsönre.

— **A bucarestii horvát követ kegyelele.** Bulat Edo dr. Horvátország bucarestii követe tegnap felkereste a hősök emlékművét a fővárosban és koszorút helyezett el rajta. Tette ezt a román katonaság iránti csodálata és elismerése jeléül (Rador).

— **A KÖZTISZTVISELŐI FIZETÉSEK EMELÉSE** érdekében a minisztertanács fontos határozatot hozott. A kormány tagjai szükségesnek látják, hogy a mai viszonyoknak megfelelően a fizetéseket emeljék és az erre vonatkozó munkálatok rövidesen befejezést is nyernek.

— **Amerika kiterjesztette tengeri ellenőrzését.** Londonból érkező hírek szerint — jelenti a Rador berlini távirata — Amerika mindinkább kiterjeszti azt a zónát, melyben a tengereken ellenőrzést gyakorolni kíván. Így ezt a zónát kiterjesztették Írországig és Angliáig.

— **Devai uriaszony halála.** Devai tudósítónk jelenti: Nagyharsányi Harsányi Jánosné született Józsi Fekete Rozália, az ottani római katolikus elemi iskola nyugalmazott igazgatónéje életének nyolcvanadik évében elhunyt. Harsányi Jánosné leánya, Nemes Jaczó Imréné született Nagyharsányi Harsányi Valéria tanítónő, nővére öz. Pávai Nagymátyás Dénesné született Józsi Fekete Laura, veje Nemes Jaczó Imre, valamint számos barát és ismerős gyászolja. Ugyancsak a napokban hunyt el Devan hatvanéves korában Czófalvi Csia Ákos. Halálát feleségén és leányán kívül rokonai és barátai gyászolják.

— **Meglopta a papot.** Saparoc községben, Tarnava Mare-megyében Bors László plébánostól a szolgálatában álló Bodó Mária cselédleány ötvenéves leit és ruhaneműeket ellopott és kerekét oldott. A csendőrség megrettette kézrekerítésére a szükséges intézkedéseket.

Legideálisabb arczépítő, finomító a FÖLDES-féle GENIUS arccrém, esteli és nappali használatra. 1 téglai ára lei 60.—, GENIUS-puder 1 doboz ára lei 60.— FÖLDES GYÓGYSZERTÁR, ARAD.

— **Félholtra vertek egy gazdát és feleségét.** A Romanati-megyei Castra-Nova községben a falubeliek között nézeteltérés keletkezett egy földdarab hovatartozásáról. A vitatkozók sehogysem tudtak megegyezni és a veszekedés verekedéssel végződött. Ion P. Stan, Marin I. D. Mihaj, Dumitru M. O. Mihaj és oita M. O. Mihaj fűtykösökkel és dorongokkal neki estek Istrate Nicolae gazdának és feleségének. A szerencsétlen házaspárt úgy össze-vissza verték, hogy rendkívül súlyos állapotban kórházba kellett szállítani őket. A verekedőket a csendőrség letartóztatta.

— **Tíz billió, vagy „csak” kétmilliárd éves a világ?** A modern csillagászat különféle utakon igyekszik kiszámítani, hogy körülbelül milyen idős lehet a világmindenség. A különféle utak, különböző eredményeket s adnak, egyik például 10 billió esztendőnyi kort hoz ki, másik csak kétmilliárdnyit. Magáról a Földről bizonyosnak látszik, hogy körülbelül 2 milliárd esztendő, mert pontosan ki lehet számítani, hogy ennyi idő kellett a földben levő rádium keletkezéséhez. Ugyancsak kétmilliárd esztendő adódik, ha azt számítjuk ki, hogy az ősközből mennyi idő alatt sűrűsödtek össze a csillagok. Ha azonban csak a csillagok szerkezetét, anyagát, hőfokát vizsgáljuk, tízmilliárd esztendő adódik ki, amíg a csillag a közből kialakul. Ha aztán az egész végtelen viágegyetem korát becsuljuk meg, 10 billió évet kaphatunk.

— **Holtra itta magát.** Fagarásról jelentik. Bolboarea Ion valenii gazda elment a korcsmába, ahol nagyon sok italt fogyasztott. Utána elment a mezőre, ahol lefeküdt aludni. Ebből az álmából nem is ébredt fel többé, mert az elfogyasztott szesz hatása alatt szívszélhűdés vetett véget életének.

— **Másodszor is virágzik az akác...** Tarnava Mica-megyében másodszor is virágzik az akác. Ebből az öregemberek hosszú őszt jósolnak. Bár igazuk lenne!...

HAZAK FÖLDEK SZÜLŐK MALKOK TELKEK minden árlózatban **ELADASA VÉTELE CSERÉJE** **Hatschek ügynökség** Arad, Bul. Carol 17 (volt 46) Tel. 16-5

A Magyar Nőegylet közleményei

Közeledik a paradicsombefőzés ideje. A timișoarai dr. Kakuk napközi gyermekotthon vezetősége is megfelelő mennyiségű paradicsomot kíván eltenni a gyermekek téli táplálása céljából. Ehhez azonban paradicsomos üvegekre van szüksége. A Magyar Nőegylet ezért kéri a magyar nőket, hogy a háztartásukban nélkülözhető paradicsomos üvegeket adományozzák a napközi otthonnak, mert ezáltal lehetővé teszik, hogy a kicsinyek télen minél többet fogyaszthassanak az egészséges táplálékból.

— **Nyugalmazott plébános halála.** A timișoarai egyházmegye papságának egyik legidősebb tagja, Bieber Béla nyugalmazott haulici plébános, hetvennégy éves korában Periam községben elhunyt. Pappá szentelése után Bacovon, majd a timișoarai gyárvárosi plébánián, Nagybecskereken és Lipován, majd Bogda, Peregul Mare és Varias községben működött. 1931-ben Haulicra került mint plébános és 1939-ben történt nyugalmavonulásáig vezette ezt az egyházközséget.

— **Beiratások a Timișoara-gyárvárosi római katolikus leánygimnáziumba a II—IV. osztályu tanuló részére** augusztus 25—30. között történik. Szeptember 1-én reggel 8 órakor lesz a javítóvizsga, 2-án a javítóvizsgát tett tanulók beírása, 3-án reggel 8 órakor felvételi vizsga az I. osztályba, 4-én az összes I. osztályosok beírása. A beiratáshoz szükséges iratok a következők: születési anyakönyvi kivonat, keresztlevél, iskolai, állampolgársági és újraoltási bizonyítvány. Az iskolával egybekötött internátus feltételeiről szívesen ad tájékoztatást az intézet elöljárósága (Timișoara II., str. Titu Maiorescu 2).

— **Életunt asszony.** Grün Teréz ötvenéves éves bacovai asszony házában felakasztotta magát és meghalt. Az asszony hónapok óta súlyos betegségben szenvedett és emiatt vetett véget életének.

— **Letartóztatott aranycsempészek.** Devai tudósítónk jelenti, hogy aranycsempészség miatt letartóztatták Popa Ioan criseiori illetőségű bányavezetőt, Magda Ivan helyettes bányamester, Ruda községből, Pasca Adrian valjoarai bányász és Avram Gheorghe ormdia; lakost, valamint Pasca Mariat, akik az aranybányából eltulajdonított aranyéret feldolgozták és az így nyert aranyat értékesíteni akarták.

— **Nyomorúsága miatt felakasztotta magát.** Tiboldi Rezső vistera de josi ötvenöt éves gazda nyomora miatt felakasztotta magát és mire reálaltak, már halott volt.

— **A cár utolsó, életben maradt leánya.** Egy kanadai újság kimutatta, hogy Európában és Amerikában jelenleg nem kevesebb mint 24 olyan nő él, aki a cár utolsó, életben maradt leányának adja ki magát. A legtöbb esetben könnyen meg lehetett állapítani, hogy a magát cárléánynak nevező nő család vagy elmebajos. Három esetben azonban a kutatások nem vezettek eredményre s így nincsen kizárva, hogy a meggyilkolt cári család egyik nőtagja valóban életben maradt. Tragikuma ennek a dolognak az, hogy a három nő közül kettő okvetlenül szélhámos kell hogy legyen, mert az kétségteljesen megállapított tény, hogy csak egyetlen egy cárléány menekült meg a gyilkosok elől.

— **Fürdés közben érte utól a halál.** Simion Ioan fagarási pénzügyi tisztviselő fürdőni ment az Olta. Nagyon ki volt melegekedve, hogy miko a vízbe ért, a hirtelen lehülés folytán szívszélhűdés érte. Holtan húzták ki a vízből.

TRANSILVANIA magyar FOGMŰTEREM

Alapítva 1920-ban.

București, Str. Buzestii 12. Telefon 4.16.96.

Műfogak speciális készítése!!! Arany, porcellán és platina színű fehér fém. Pontos, lelkiismeretes és tartós munkák. Fizetési feltételek és kedvezmények. Rendelés vasárnap délelőtt is!

— **Talált holttest.** A fagarásmegyei Harseni községben a mezőn holtan találták Fatu Gheorghe hatvan éves nyugdíjast. Fatu szivbajban szenvedett és valószínűleg egy ilyen roham oltotta ki életét.

— **Fiatl pasztor borzalmas halála.** Craiovárol jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt a doljmegeyi Cosovenii de sus község határában. Medovaschi Ivaneca tizenhat éves fia a község görög-keleti plébánosának, Manolache Ionnak a tehenét legeltette a mezőn, a melegen eltikkadt, a tehen lábához erősített kötelel rákötötte saját kezére és leheveredett az árnyékba aludni. A békesen legelésző jószág valamitől megijedhetett és futásban másfél kilométernyi távolságban magával vonzolta a szerencsétlen fiút, aki zúzódásai következtében kiszenvedett. A hatóságok az eset kivizsgálása után megadták a temetési engedélyt.

— **A háziaság.** — Mi az, Mari, miért írnak a birtékok és levélpapírok a spájzban, a hurka és kolbász mellett?

— **Tetszik tudni, nacesága, ezeken válaszolok** házias feleséget kereső apróhirdetésekre...

Román hivatalos jelentés az Odessza körül folyó harcokról

Bucurestiből jelent a Rador: A román-német főparancsnokság legújabb jelentésében a következőket közli:

Oroszország déli részének legnagyobb városát csapataink teljesen körülkerítették. Súlyos és sokszor nagyon véres harcok közepette megtörtük az ellenség ellenállását. Tizenöt kilométernyire állunk Odesszától. Az ellenség, hogy késleltesse a város elfoglalását, hirtelen munkásokból, soffőrökből és tengerészekből összeverbuvált csapatokat vetett harcba. Ezek közül nagyon sokan egyenruha és fegyver nélkül érkeznek a harctérre. Zsidó politikai biztosok fegyverrel való fenyegetése közben megsemmisülésükig harcolnak.

— Elesett tisztak eltemetése és más országrészekbe való szállítása. A nemzetvédelmi minisztérium rendelete értelmében az elesett tisztakat helységek vagy utak közelében csoportosan kell eltemetni. Más országreszbe való szállításukra csak később kerülhet sor és pedig az elesett tiszt családja által benyújtott kérelem alapján. Ezt az intézkedést az általános szállítási helyzet indokolja meg.

— Sikeres japán légitámadás Csungking ellen. Tokióból jelent a Rador: A Domei-iroda közlése szerint a japán tengerészet kötelékébe tartozó harcrepülőök három órán keresztül eredményesen bombázták a csungkingi hadászati pontokat. Telitalálatokat figyeltek meg a főhadiszálláson, az üzemekben s a város déli részén levő raktáraknál.

— Az arad-mosótyelepi római katolikus egyházközség közgyűlése szeptember 7-én délután négy órakor lesz a katolikus otthonban, Bihorului-ut 21. szám alatt.

— Amerika nem tud szállítani. Newyorkból jelent a Rador: A Newyork Herald Tribune című amerikai lap washingtoni tudósítójának közlése szerint az Egyesült Államok fővárosában számos hír kering a Szovjetunióknak nyújtandó amerikai segítséggel kapcsolatban. Azt állítják, hogy a Szovjet egymilliárd értékű hadianyagot kért és a hadianyag tíz százaléka már a legközelebbi hetekben kellene szállítani. A hadfelszerelési hivatal tisztviselői kijelentették, hogy nagy kérdés vajjon azt a tíz százalékot is le tudják-e szállítani ilyen rövid idő alatt.

— A Szovjet Olaszország megrohanását tervezte. Berlinből jelent a Rador: Egy magasrangú szovjet tiszt podgyászában, amely a németek kezébe került, megtalálták Olaszország északi és közép-szűrésének térképét. A térképen számos jegyzet volt orosz nyelven és az ötven körzetbe volt beosztva, amely azt igazolja, hogy Moszkva Magyarországon keresztül törve Olaszország megrohanását tervezte.

— Rendkívüli cukoradagot osztanak Aradon. Aradra nagyobb mennyiségű cukor érkezett és a városi ellátásügyi hivatali határozata szerint ezt a lakosságnak, mint rendkívüli cukoradagot osztják ki. Egy szeletre 30 deka cukor jut és azt szombattól kezdődőleg lehet átvenni a cukorjegy alapján a kereskedőtől, ahol a rendes cukoradagot kapják. Aki júliusra még nem vette át cukoradagját, elvesztette igényét. Az augusztusi adag szeptember elsejéig vehető át és aki a jövőben két hónapig nem veszi át cukoradagját, annak megsemmisítik cukorjegyét.

— Egy millió leit nyert a 9201 számú sorsjegy. Az állami sorsjáték legutóbbi húzásán a következő sorsjegyek nyertek: a 9201 számú sorsjegy egy millió leit nyert. Hatvanezer leit nyert a 41.645 számú sorsjegy. Egyenként negyvenezer leit nyertek a 11.907, 2039, 13.390 számú sorsjegyek. Egyenként harmincezer leit nyertek a 8063 és 4905 számú sorsjegyek. Huszezer leit nyertek a 68.964, 39.768, 59.475, 63.897, 51.301, 57.345 számú sorsjegyek. Tíz ezer leies nyereménnyel a következő sorsjegyeket húzták ki: 33.066, 13.188, 26.977, 56.580, 25.759, 58.677, 20.493, 9379, 9272, 63.399 és 56.001. (A számok helyességéért felelősséget nem vállalunk.)

A timisoarai zsidó középiskolák (8 osztályú fiúliceum, 4 osztályú felsőkereskedelmi iskola és 4 osztályú leánygimnázium) vizsgarendje: Javítóvizsgák és magánvizsgák szeptember hó 1-én 8 órakor; felvételi vizsgák: az I. osztályba szeptember 3-án 8 órakor; a fiúliceum V. osztályába szeptember 4-én, a kereskedelmi V. osztályába szeptember 5-én 8 órakor. A vizsgákra való jelentkezések, valamint beiratások augusztus 25-től kezdve naponta délelőtt 9—11 óra közt eszközölhetők. Az I. és V. osztályú tanulók azonban csak szeptember 6-án iratkozhatnak be. A beiratások az ideiglenes iskolaépületben (Timisoara II., Caragiale 1) történnek.

LEGUJABB

A betonnal megerősített védelmi vonal, amelyen a bolsevisták tíz éven át dolgoztak s amely tíz milliárd rubelbe került, összeomlott. A Dnyesztermenti összes erődítmények birtokunkban vannak.

Agyukkal és gépfegyverekkel ellátott hatalmas erődítmények ellenállását megtörtük, teljes megsemmisítésük folyamatban van.

Nagyon sok hadianyagot zsákmányoltunk, amelynek összeszámolása most van folyamatban és több ezer hadifoglyot ejtettünk.

Az utolsó nagy támadás, amelynek célja, hogy az ellenséget a tengerbe vessük, folyamatban van és rövidesen befejeződik.

— Nem helyezik szabadlábra az aradi zsidó ingatlan-adás-vevőek szereplőit. Aradon közel husz személyt tartóztattak le, akik a kisajátított zsidó ingatlanok törvénytelen átírása ügyében mint eladók, vevők, vagy közvetítők szerepeltek. Több ilyen személy pénzletét ellenében kérte a vizsgálóbírótól szabadlábra helyezését. A vizsgálóbíró elutasította kérésüket, tehát továbbra is a fogház lakói maradnak.

— Olasz sikerek Afrikában. Rómából jelent a Rador: Az olasz főhadiszállás legújabb hadijelentése közli: A Tobruk elleni győzelmes légitámadás és az ellenséges tengeri egységek ellen lefolyt eredményes bombázásokhoz a német repülőök újabb nagyszerű fegyvertényei csatlakoztak. A német vadászgépek légiharcban lelőttek tíz brit repülőgépet. Angol repülőgépek Tripolisz és Derna fölé repültek, jelentősebb eredmény nélkül. Bardianál az olasz légvédelem két ellenséges bombavetőt lelőtt. Keletafrikában élénk tüzérségi tevékenység folyik, a harcok a gondári front több szakaszán olasz sikereket eredményeztek. Az ellenséget mindenütt visszavetették, rengeteg halottja maradt a csatatéren. Az olasz csapatok sok hadianyagot és fegyvert zsákmányoltak.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és belfájalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

Ügyeletes gyógyszertárak

Vasárnap, augusztus 24-én Aradon a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot: Dick (Marasesti- és Consistorului-utca sarkán), Janka (Regele Ferdinand-ut) és Weisz (Avram Iancu-tér).

Hétfőn, augusztus 25-én Aradon a következő ügyeletes gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot: Földes (Eminescu-utca), Rozsnyai (Avram Iancu-tér) és Kárpáti (a villamosmegállóval szemben).

Brasovban augusztus 24-től augusztus 29-ig a Calea Victoriei 7. szám alatt levő Minerva-gyógyszertár tart ügyeletes szolgálatot.

MOZI

Aradon a mozik műsora a következő: CORSO: Amig egy asszony eljut odáig... (német film). Forum: Az akaratán kívüli jós (amerikai film).

CORSO (ARAD)
Tel. 23-64
Egyedüli mozi Aradon, nyitott tetővel

Ma! A német filmgyártás legremekebb műve. Egy film telve látványossággal, izgalommal, szórakozással, melódia-dus zenével. Az asszonyi sors, szerelem, hűség filmje

Amig egy asszony eljut odáig...

Szereplők

Hilde Krahl

Elisabetta Flickenschildt

Otto Grebühr

Előadások 3, 5, 7*30, 9*30, d. e. fél 12-kor matiné. Híradó

Ujkenyéri urvacsoraosztás a református egyházban

Az elmúlt világháború óta sohasem vártuk olyan nehezen az új kenyéret, mint most. Eppen azért az új kenyér elérése és az érte való hálaadás most kétszeresen ünnep a hívő keresztény világnak. Ezt az ünnepet a református egyház mindig bensőségesen szokta megünnepelni és e napon urvacsora osztás van minden református templomban. A timisoarai református egyházban a jövő vasárnap lesz ez az ünnepélyes urvacsoraosztás és pedig úgy a templomban, mint a gyárvárosi imateremben. Az ezt megelőző hét bünbánti hét, melynek napjain mindkét helyen bibliamagyarázatos istentisztelet lesz, a templomban a következő sorrenddel: Hétfőn: A csodálatos kenyér. Ján. ev. 6:1—15. Igét hirdet Bereczky Sándor. Kedd: A megmaradó kenyér. Ján. 6:22—27. Debreczeni István. Szerda: Az élet kenyere. Ján. 6:28—49. Bereczky Sándor. Csütörtök: Az elhívottak kenyere. Ján. 6:41—50. Bereczky Sándor. Péntek: Az életadó kenyér. Ján. 6:51—59. Debreczeni István. Szombat: A lélek kenyere. Ján. 6:60—66. Debreczeni István. Az istentisztelet a templomban délután 6 órakor, a Gyárvárosban 7 órakor kezdődik.

Aradi iskolai hírek

Tanévnyitás az aradi római katolikus főgimnáziumban. Az aradi római katolikus főgimnáziumban a javítóvizsgák szeptember elsején reggel 8 órakor kezdődnek, a felsőbb osztályosoké pedig másodikkán lesznek; negyedikén az ötödik osztályosok fölvételi vizsgáját tartják. A II—IV. és VI—VIII. osztályos aradi tanulók beiratása negyedikén, az I. osztályosok fölvételi vizsgája ötödikén, hatodikán pedig az I. és V. osztályos tanulók és a vidékiek beiratása lesz. Veni Sancte 8-án reggel 9 órakor, míg az előadások 9-én reggel 8 órakor kezdődnek. Az iskola igazgatósága közli mindazokkal, akik vidéki tanulók teljes ellátására vállalkoznak, hogy jelentkezzenek az intézet tanári szobájában augusztus 25. vagy 26-án, délelőtt 9—12 között. Aki ezen jelentkezési kötelességének eleget nem tesz, az aradi római katolikus gimnáziumba járó tanuló nem tarthat, még rokonság jogán sem. Beiratási díj 560 lei a katolikusoknak, 660 lei a másvallásúaknak. Az előírt okmányok (születési anyakönyvi kivonat, keresztlevél, állampolgársági, iskolai és újraoltási bizonyítvány s a közmunka teljesítéséről szóló bizonylat) nélkül senki sem vehető fel. Az első előadási napig minden tanuló szerezzze be az összes tankönyveket. Intézeti sapka és karszám viselése kötelező.

Felvétel az Aradi Római Katolikus Magyar Tanonctanfolyamra. Az Aradi Római Katolikus Magyar Tanonctanfolyam igazgatósága közli: A javítóvizsgák ideje szeptember 1. délután 3 óra. E vizsgán azok a tanoncok tartoznak jelentkezni, akik a tanév végén egy vagy két tárgyból elégtelen osztályzatot nyertek. Akik a vizsgákról elmaradtak, elvesztik évüket és még egyszer ugyanabba az osztályba irathatók csak be. Ugyancsak szeptember 1-én délután 3 órakor tartjuk a pótvizsgákat azok részére, akik a tanév végén valamely vizsgáról elmaradtak és elmaradásuk okát kellően igazolni nem tudják. A beiratások szeptember 1—15. között vannak, naponta délután 5—7 óra között. Új tanuló beiratásához szükséges okmányok: iskolai bizonyítvány, anyakönyvi kivonat és tanoncszerződés. A tandíj és beiratási díj ugyanaz, mint az általi tanonctanfolyamon. Tankönyveket és taneszközöket a tanoncok az iskolától kapnak. Később jelentkezéseket csak azon esetben vesziünk fel, ha indokolni tudják késésüket, illetve azt, hogy a határidő után szerződtek. Fölvételre jelentkezhet minden magyar nemzetiségű tanonc Zsidókat fölvenni nem lehet. A tanítás kezdete október 1.

A zárdaiskola római katolikus leánygimnáziumában a beiratások augusztus 28—30. lesznek. A felvételi és javítóvizsgák szeptember 1-én reggel 8 órakor kezdődnek. A római katolikus elemi leányiskolában és óvodában szeptember 1—5. lesznek a beiratások.

Az aradi római katolikus magyar elemi fiúiskolában a beiratások szeptember 1., 2., 3., 4. és 5. napján eszközöltetnek. Hivatalos órák délelőtt 8—12. délután 4—6 között. Szükséges okmányok: születési anyakönyvi kivonat az I. osztályba iratkozók részéről, átköltözési és újraoltási bizonyítvány a felsőbb osztályba való iratkozás esetén.

Hirdessen a

Déli Hírlapban!

SPORTSEMÉNYEK

Amihez a sport is hozzájárult...

Timisoara—Arad utazás egy villamosjegy áráért

Ilyen csekély a fagázás olasz személygépkocsik fogyasztása — átszámítva

Semmi sem pótolhatatlan, még a benzin sem, pedig a mai motorizált világban minden ezért megy. Sok minden másképp lenne, ha a repülőgépek, hernyótalpu motorizált ágyúütegek, tankok és más hasonló háborus közlekedési eszközök üzemanyagának származása nem lenne helyhez kötött. De amióta Daimler Gottlieb 1882-ben megalkotta első gázzal hajtott robbanó motorját és megszerkesztette háromkerékű gépkocsiját, azóta a mai napig a benzin mindinkább elfoglalta világalmai helyét. Daimlertől függetlenül 1885-ben Benz Károly mérnök szintén megalkotta első erőmotorját, ez már batteriagyújtással rendelkezett. Egy évre rá Daimler megalkotta a modern gépkocsi ösét, az első négykerékű autóbilit. Az autóbilit elve ezzel valóssággá lett és folyton tökéletesedett, amíg elérte mai fejlettségi fokát. Ez a tökéletesedett fejlettség elsősorban a csucesseredményeket hajszoló sportgépkocsi-versenyzők és motorkerékpár-versenyzők érdeme. A sportszerűen versenyzők gépeinek ugyanis egy gyorsasági, mint megbízhatósági szempontból a lehető legtökéletesebbnek kellett lenniük és ebben a tekintetben mindig újabb nagy feladatok megoldása elé állították a gépkocsitervezőket. Ebben a versenyben, amelyet a gyárak is teljes mértékben segítettek, természetesen a mai tökéletesnek mondható fejlettségi fokát érte el a gépkocsiipar, amelyben a legkisebb csavar is fontosnak számít és éppen ezért cészerű tökéletességgel készítenek el.

Most a gépkocsiipar új fejezetet kezd el. A gépkocsiipar új fejezetét első szakaszához érkezett. Az emberek már nagyon megszokták a gyors és kényelmes közlekedést, de a háború folytán fellépett benzinszükség ismét gyalogjárásra szoktatott sokakat. A tehergépkocsiknál ugyan már régebben megoldották a fagázást, tehát hasábfával üzemben tartható motorokat és ma már egyre több tehergépkocsi alakitnak át erre a korlátlan mennyiségben, olcsón beszerezhető üzemanyagra. Sajnos a gázfejlesztő készülék ma még aránylag terjedelmes és szakértelmet, állandó felügyeletet kíván, s ami még kellemtlenebb, a kocsi indítása körülményes és hosszadalmas. Azután a hamu és salak kikotrása sem tartozik azon műveletek sorába, amelyek az utcai ruhába öltözött urvezető által zokszó nélkül végezhető. De a

Ripensia—CFR barátságos mérkőzés lesz ma, vasárnap délután fél hat órakor a timisoarai Banatul-pályán. A mérkőzést a Vörös-Kereszt javára játszik. Kemény és nagy harc várható, amely sportkörökben méltán számíthat érdeklődésre.

szükség sok mindenre megtanít! A személygépkocsik „fagázásait” sokszoros erőfeszítéssel folyik. A műszakiak serege dolgozik a kérdés megoldásán, olyan gázfejlesztőnek a megteremtésén, amely nem kíván nagy kezelést, nem gátolja a hideg motor azonnali megindítását s nem követel olyan műveleteket a vezetőtől, amelyek piszkítanak. Azután a mai fagázogatók oktánszáma aránylag alacsony és ezért nem túlságosan alkalmas személykocsi hajtására, mert a személygépkocsitól nagy gyorsulás és sebesség mellett igen jó hegyászó képességet is követelünk. Az olasz mérnökök ugyúlszik — nyomon vannak. Erre vallanak azok a sikeres kísérletek, melyeknek színtere a milánói Monza-versenypálya. Ujabbán Mario Pedron, a híres MP-generátorok tervezője vivott ki nagy elismerést kísérleteivel, Pedron mérnök kis Lancia Aprilia kocsiját szerelte fel új gázfejlesztőjével és sikerült 1000 km-es távot 105 km-es sebességgel megtennie. A másik kísérleti kocsi egyébként szabványos Fiat az 500 km-es távon 107 km-es átlaglag futott. A legmeglepőbbek a fogyasztási eredmények voltak. A Fiat kocsit 100 km-ként 9 kiló fát fogyasztott és az 500 km-es távot megállás nélkül lehetett teljesíteni. Az 1000 km-t futott Apriliaval háromszor állottak meg utközben, a teljes fogyasztás 113 kiló hasábfá volt. Ha a hasábfá mai métermázsánkénti árát vesszük figyelembe és kis gyors számítását végzünk, akkor egyenesen elképesztő adatokra jutunk, mert például egy Timisoara—Arad közötti utazás nem kerül többé, mint 7 lei ára tüzfába, ami éppen egy villamosjegy árának felel meg.

A milánói kísérletek a szakértők körében óriási feltűnést keltettek. Szó van arról, hogy az egyik legelőkelőbb olasz gyár hamarosan rátér az MP gázfejlesztős személykocsi sorozatgyártására. Szinte mesébe illő kilátásokat ígér ez a hír, pár leies költséggel rohatjuk majd az országutakat. És ha hétfői kirándulásokra kerül a sor, amolyan piknikalapon, úgy majd mindegyik meghívott utas egy-egy hasábfával járul hozzá az üzemköltségekhez, ha pedig utközben kifogy ez a benzinpótló: az utaslétszám legfiatalabb tagját küldik majd el az erdőszélre — rózsát szedni...

CAA—Fortuna tekermérkőzés. Előző számunkban közöltük a Prieten-kupa második fordulójának vasárnap mérkőzéseit és tévesen azt írtuk, hogy a CAA—Fortuna mérkőzés 9 órakor lesz. A mérkőzésre azonban csak 12 órakor kerül sor.

Rapid—Electrica labdarugó mérkőzés van ma

Délután félhat órai kezdettel Rapid—Electrica labdarugó mérkőzés lesz ma az Electrica-pályán. Előzőleg délután 4 órakor a két egyesület ifjúsági csapatai küzdenek barátságos alapon. A mérkőzések tisztta jövedelmét a két egyesület a Vörös-Kereszt alap javára adományozza.

CAMT—Juventus Fratelián

A CAMT csapata a kerületi bajnokság küzdelmeire készülődik és ezért egymásután tartja edző mérkőzéseit. Ma délután Fratelián vendégszerpelnek a munkások az ottani Juventus vendégeként.

Románok a breslauer sportünnepeken. Bucurestiből jelenti a Rador, hogy a Hitler-ifjak szervezet vezetőse meghívta a Breslauban augusztus 30. és 31-én levő sportünnepekre az iskolán kívül levő román ifjak nevelését intező államtitkárság képviselőit. A küldöttség, amelynek tagjai tanárok és tanfelügyelők lesznek, Iliescu Victor tábornok államtitkár vezetésével vesz részt a breslauer sportünnepeken.

A Chinezul a Jandarmi ellen játszik gyakoriomérkőzést ma, vasárnap délelőtt tíz órakor a Banatul-pályán.

SGA—ITA (Textilgyár) mérkőzés Aradon. Vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel SGA—ITA (Textilgyár) mérkőzés lesz a textilgyári pályán. Az SGA összeállítása a következő: Varró, Mandrutiu, Jura, Tóth, Halbauer, Pikó, Kántor, Aracki, Mercea, Gergely I és Brosovszki. Ezt megelőzőleg 9 órakor a két csapat kombináltjai játszanak egymás ellen.

Sportücek mindenfelől

Helsinkiújól folynak az atlétikai versenyek és néhány jó eredménnyel is született a legutóbbi viadalon. 100 m: Ahjopala 11.1, 800 m: Kainlauri 1:56, 3000 m: Sarkama és Pekuri 8:35, súlylökés: Hänninen 14.16, kalapácvetés: Veirilä 52.81, távolugrás: Toiwonen 677 cm.

A magyar NB I mai fordulójának mérkőzései: Salgótarjáni BTC—Szegedi Vasutas SE, Elektromos—Ujpest, Nagyvárad AC—Budapesti Lampart FC, Ferencváros—Kispest, WMFC—Szolnok, Ujvidéki AC—Gamma, Szeged—Kolozsvári AC, MÁVAG—Budapest—Diósgyőri MÁVAG.

Tegnap kezdődtek és ma folytatódnak a magyar országos atlétikai bajnokságok Budapesten a BszKRT pályán. A mai nap műsorán a 200, 400, 1500, 10.000 m-es síkfutások, 400 m-es gátfutás, magasugrás, hármasugrás, súlylökés és diszkoszvetés szerepel.

Elindult a svédországi portyára a magyar válogatott uszó és vízilabdázó csapat. A svéd—magyar uszóverseny az idén az első a komoly európai nemzetközi viadalok sorában és annak eredményei képet nyújtanak majd az idej legjobb teljesítményekről.

A VÖRÖS POKOL

Pjotr Fedorovics Tobeljev élményei a vörös paradicsomban

A DÉLI HIRLAP
EREDETI REGÉNYE

Írta: ANDREJ ANDREJOVICS KRIMOV

12

— Arra ne legyen gondotok, — mondta az aszszony — hiszen itt van a katonasághoz bevonult unokaöcsénk ruhája. Viselje majd azt.

Nemsokára átöltözök. Hogy még jobban hasonlítas valami fiatal erdómunkáshoz, még a cipőmet is levetttem és felvettem a viselés bockort, amelyet adtak.

A napok az erdő mélyén egyformán teltek. A két szénégető eljárt dögára és csak este láttam őket. Napközben a galyiba padlásán heverészttem. Ezt így tartották tanácsosnak jó barátaim, akik úgy vélekedtek, hogy mégis kellemtlen volna, ha a kunyhó tájára olyan ember vetődne, akinek nem tanácsos engem látnia.

Egy hét múlva annyira erősnek éreztem magamat, hogy képesek tartottam már magamat a munkára is. Ajánlkoztam, hogy a két szénégetővel az erdőbe megyek és ott segédkezek nekik.

— Nem jó ez, kedveském, — legyintett a kezével Mihajlo Evgenovics — nem jó. Itt a környéken mindenki tudja, hogy az unokaöcsénket besorozták katonának és feltűnne, ha valaki meglátna téged, hogy most hármashat dolgozolunk. Kérdeznék, hogy ki vagy és hogy miért nem vagy te is a vörös hadseregben?

Beláttam, hogy igazuk van és azért továbbra is a padlásom rejtőzködtem.

Marija Evgenovna naponta gondosan megvizsgálta a sebetem. Ujra és újra kimosta és friss gyógyfűvet rakott rá. Örvendve állapította meg, hogy a gyógyulás szépen halad előre. Tizennégy nap múlva kijelentette:

— Adja hálát az Istennek és minden szentjének, Pjotr Fedorovics, galambocskám, mert már semmi bajod nincsen. Mindkét sebnyláson teljesen összenőtt a hus. Csak két vörös folt látszik még a nyakadon. Hátral marad ugyan csöppnyi kis bemélyedés, de nem nagyobb egy kicsi lencsénél. Ha hajadat megnöveszted, azt szépen eltakarja. Oldalvást, ahol a másik sebesülés volt, nem látszik majd semmi. Most már nem is kötöm be többé a nyakadat, mert így a két piros folt a levegőtől hamarabb elmúlik és egybeolvad bőröd színével.

Az eddigi egyhangúságban tovább multak a napok minden változatosság nélkül.

A pihenéstől és a üde erdei levegőtől megerősödtem. A táplálkozásom a lehető legegyszerűbb volt, amint az az erdőben szokásos a szegény szénégetők kalyibáiban, de elegendő és egészséges volt.

Magánosságomban azonban ráértem töprengeni és azon törni a fejemet, hogyan fog majd alakulni a jövőm. Mert azzal tisztában voltam, hogy nem maradhatok már sokáig az erdőben és nem várhatom ott tétlenül, amíg a kommunista rendszer magától megbukik. Hiszen megfogadtam, hogy ezt a bukást magam is igyekeznem fogok valamilyen módon elősegíteni. Mentől inkább haladt az idő, annál behatóbban kovacsoltam mindenféle tervet. Elvégre nem lehettem továbbra is szegény segítőimnek terhére. Meg aztán tudatában voltam annak is, hogy miattam állandó veszedelem fenyegeti őket. Nem kell egyéb, csak az, hogy va-

laki felfedezze és elárulja rejtekhelyemet. Azonnal le tartóztatnák az asszonyt, a férjét és a bátyját és agyonlőnék őket. És én is megkapnám másodsorú a golyót a tarkómba, de bizonyos, hogy ebben az esetben a hóhér jobban vigyázna, mint azt Csang, a kínai bakó tette.

Elhatároztam, hogy hamarosan megköszönöm Filip Filipovicsnak, feleségének és sógorának a vendégszeretetét és bemelegkedem a városba. Még nem voltam tisztában vele, hogy ezt hogyan hajtom végre, de gondoltam, hogy kellő pillanatban majd megtalálom a módját. Azt sem tudtam még, hogy a városban mihez fogok kezdeni. Felvettem magamban, hogy legelőször is megkísérlem szülőim lakásába settenkedni, megnézem, hogy mi van az anyámmal és a két testvéremmel, aztán tovább megyek, keressék olyan emberek, akik hozzám hasonlóképpen gondolkodnak és meglátom, miképpen dolgozhatok az orosz nép szenvedéseinek enyhítésére.

Egy nap aztán úgy alakult a helyzet, hogy hamarabb kellett elhagynom az erdőt, mint azt terveztem. Ezt azonban nem bántam, mert a szénégető család is belátta, hogy nem maraszthat tovább, ha csak nem akar miattam bajba sodródni.

Ugy történt, hogy Filip Filipovics bent járt a városban, hogy a háztartás számára egyetmást beszeressen, gyufát, fagygyertyát, sőt, borsót. Ezt az alkalmat felhasználta arra is, hogy a Preobrazsenszki-kaszárnyában meglátogassa az unokaöcsét, aki nek egy kis kecsketrutót és erdei mézet vitt. A beszélgetés során unokaöccse többek között ezt is monddta:

— Nemsokára látlak benneteket, Filip Filipovics, beszéllek majd Marija Evgenovna nénémel és Mihajlo Evgenovics bátyámmal is.

(Folytatjuk.)

Buziás-gyógyfürdő (Banat)

Páratlan szénasavas, sós, vasas fürdők, ivókurák. Biztos gyógyhatás.

Szív- és nőbetegségek

Idégbaj, rheuma esetekben stb., stb.

Eisöbangu szállodák és villák, Szórakozást, üdülést nyújt: a Gyógypark, sport, Strand, Lennsz, az állandó zene, tánc, mozi stb. Tejes kényelem. Kazinó és jó éttermek. — Mérsékelt árak. — **Fürdőidény:** május hó 15-től október hó 1-ig
50 százalékos utazási kedvezmény a CFR. vonalain
Információkat ad: a Fürdőigazgatóság és az Oficial Local de Cură și Turism.

= KÖZGAZDASÁG =

Howan ment földre a szovjeturalom alatt az orosz mezőgazdaság

Valóságos irtó hadjáratot indított a Szovjet a föld népe ellen

(MN) A cári Oroszország a világháború előtt a világ mezőgazdasági termelésében igen előkelő helyet foglalt el. Az orosz mezőgazdaság kiviteli lehetőségei különösen Európa gabonaellátásában döntő szerepet tölthettek be. 1914 előtt Oroszország évi átlagban ke-reken 110 millió métermáza gabonát tudott exportálni, ezenkívül pedig jelentős mennyiségben még olajmagvakat és más mezőgazdasági terményeket is.

A világháború előtti helyzethez képest Szovjet-oroszország kiviteli adatai rendkívül

nagyarányu hanyatlásról tanuszkodnak,

anélkül azonban, hogy a bolsevista forradalom lakosságának életszínvonala valamivel is javult volna. A kivitel hanyatlása tehát az orosz mezőgazdasági termelés hanyatlásával van egyenes arányban. A termelés visszaesése elsősorban annak a bolsevista agrárpolitikának a következménye, amely borzalmas következetességgel

a földhöz kötött parasztság tervszerű kiirtását iktatta programjába,

hogy a földnélküli parasztproletariátus kitermelésével a polgári gondolkodás utolsó maradványait is kiölje. A parasztság azonban a birtokainak kisajátítására és óriási kollektív birtokká való összefoglalására ellenrendkívül ellenállást tanúsított, úgy, hogy a szovjet belpolitika hosszú éveken át tulajdonképpen a szovjetgondolat és a parasztság küzdelmének jegyében folyt le. Mindazonáltal a szovjet kéréseivel szemben csökönységgel ragaszkodott programjához és különösen 1928-tól kezdve

valóságos irtóhadjáratot indított a föld népe ellen.

Míg 1928-ban még 24.600.000 parasztgazdaság volt Szovjetoroszországban, ez a szám 1934-ben 8.200.000-re, 1938-ban pedig 1.300.000-re apadt le. Ez a fejlődési irányzat nyilván azóta is folytatódott. Ugyanezer idő alatt a kollektív gazdaságok száma 33.000-ról 225.000-re, végül pedig 242.000-re emelkedett. A kollektív gazdaságokon belül külön kategóriát képviselnek az óriási úgynevezett szovjet-gazdaságok. Számuk az 1928. évi 300-ról 1933-ig is 11.000-re szökött fel és az emelkedés — bár erre vonatkozólag hivatalos adatok nem jelentek meg — időközben valószínűleg tovább tartott. 1928-tól tehát

a parasztgazdaságok részesedése 97,2 százalékról 4,5 százalékra esett, a kollektív gazdaságok részesedése pedig 1,2 százalékról 85,6 százalékra nőtt.

Üzemi szempontból érdeklődésre tarthat számot az egyes kategóriák birtoknagysága is. 1938-ban egy-egy magángazdaságra 4,8 hektár esett, a kollektív gazdaságok nagysága átlagban 484,3 hektár, a szovjetgaz-

NAGY LELKESEDESSSEL JEGYZI A VISSZACSATOLÁSI KÖLCSÖNT a társadalom minden rége, — állapítja meg Stoenescu pénzügyminiszter és eddig soha nem nyilvánult még meg érdeklődés olyan mértékben kölcsönjegyzések iránt, mint ezuttal.

A nemzeti bank heti jelentése. A nemzeti bank az augusztus 2-án befejeződött hétre szóló jelentése közli, hogy az aranyállomány értéke 33 milliárd 604 millió 661 ezer 500 leiről 33 milliárd 610 millió 656 ezer 393 feire emelkedett. Az importra szánt devizák összege ugyanebben az időben 595 millió 498 ezer 920 leiről 590 millió 167 ezer 77 leire csökkent, míg a leszámolt kliringszámlákon szereplő devizák 11 milliárd 702 millió 274 ezer 79 leiről 11 milliárd 789 millió 76 ezer 232 leire változtak. A bankjegyalomány az előző heti 81 milliárd 860 millió 901 ezer 50 leiről 82 milliárd 752 millió 245 ezer 113 leire emelkedett, ugyanakkor a váltópénzek összege 831 millió 46 ezer 331 leiről 893 millió 12 ezer 473 leire növekedett. A kereskedelmi tárca 24 milliárd 618 millió 941 ezer 496 leiről 24 milliárd 222 millió 485 ezer 686 leire, a mezőgazdasági és városi tárca és adósságok összege 579 millió 197 ezer 79 leiről 577 millió 700 ezer 84 leire esett.

daságoké pedig 2,691 hektár volt. Az utóbbi szám a szovjetgazdaságok keretébe tartozó másnemű üzemek területét nem foglalja magába.

A kollektív gazdaságok bolsevista rendszere azonban

a korábbi normális gabonatermelés szintjének fentartására nem volt képes.

Tulzás nélkül állítható, hogy a különböző éhínségek alkalmával milliók estek a nyomor áldozatává. Még katasztrófálisabb volt a visszaesés az állattenyésztés terén, amint ez tekintettel arra, hogy az állatállomány nagysága szempontjából a kisbirtok a nagybirtokkal szemben nálunk is vitathatlanul előnyben van, természetesnek is látszik. A kollektív alapra épített szovjet mezőgazdaság állatállománya még csak meg sem közelítette a korábbi szintet.

A minőségi állattenyésztés hasonlóképpen oly rohamosan indult hanyatlásnak, hogy az az Oroszország, amely azelőtt kivitelre is termelt, most legégetőbb szükségleteinek fedezésére is behozatalra szorult.

A kollektív mezőgazdasági rendszer ezzel csődbe jutott. A tragikus helyzetet végül maga a szovjetkormány is felfismerte és

a kollektív parasztnak kénytelen volt ismét bizonyos magángazdasági jogokat juttatni

és megengedte nekik, hogy meghatározott szűkebb keretek között magángazdálkodást is folytassanak és állattenyésztést üzhessenek. Ezeket az engedményeket a kormány 1939-ben nagyrészt ismét visszavonta, mivel a magángazdálkodás lehetősége a kollektív-parasztnak érdeklődését elvonta az állami és kollektív gazdaságoktól.

Végül a mezőgazdasági termelés óriási hanyatlásában az agrárról is nagy szerepet játszott.

Az orosz parasztnak ma hétszer annyi gabonát kell szállítania, hogy ugyanazokat a nélkülözhetetlen fogyasztási cikkeket beszerezhesse, mint a világháború előtt.

Az általános életszínvonal súlyos csökkenését követelő olyan méretet öltött, hogy a szovjet parasztnál csak egy óéit ismer: annyit termelni, amennyi saját ellátására okvetlenül szükséges. Az életszínvonal emelése a foglalkozás eredményes gyakorlásához szükséges készségek tökéletesítése csupa olyan természetes általános emberi törekvés, amelyeket az évtizedes szovjeturalomnak az orosz parasztságból tökéletesen sikerült kiirtani.

Ilyen körülmények között arra a kérdésre, hogy miért kellett a bolsevista mezőgazdaságnak megbuknia, fölösleges lenne több szót pazarolni.

A hadsereg részére történő buzávásárlások. A földművelésügyi minisztérium közbenjárt a hadfelszerelési államtitkárságnál, hogy a hadsereg részéről történő buzávásárlással megbízott személyek lépjenek érintkezésbe a megyei mezőgazdasági kamarákkal és csak azoktól a termelőktől vásároljanak, akiknek termését a minisztérium vetőmag céljára alkalmasnak minősítette.

ADÓKEDVEZMÉNY A MŰTRÁGYÁRA. A mezőgazdasági többtermelés érdekében a pénzügyminiszterium elhatározta, hogy egy a belföldi, mint a külföldről behozott műtrágyát mentesíti a forgalmi adó, a különböző bélvegyületek és a négy százalékos nemzetvédelmi illeték alól.

Vámkedvezmény a mezőgazdasági gépkatrészek behozatalánál. A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a Németországból behozott mezőgazdasági gépkatrészek hetvenöt százalékos vámtarifa kedvezményben részesüljenek.

A közszükségleti cikkek szétosztása és azok minél fokozottabb mértékben való termelése érdekében Marinescu nemzetgazdasági miniszter különböző rendszabályokat létesített élelmiszer-cikkekről jelentett a minisztertanácsnak.

Svájce menekül amerikai részvényeitől. Az Egyesült Államok pénzügyminisztériumának a nemzeti tőke megtartásáról kiadott statisztikája szerint azok a svájci érdekeltségek, amelyek a Wallstreeten az előtörtételeken keresztül vásárlóként léptek fel, a múlt év közepétől kezdve amerikai részvénykészleteik likvidálására törekednek. 1935-től 1940-ig Svájc amerikai részvényvásárlásai 378 millió dollár értékben haladták felül eladásait. Ezen idő alatt Svájc volt az amerikai értékpapírok legjobb vásárlója. Azóta azonban gyökeres változás állott be. A múlt év közepétől az év márciusáig a svájci eladások már 44 millió dollár értékben léptek túl a svájci részvényvásárlásokat.

— Fügefalevélből — szappan. Nápolyból jelentik: Egy olasz kémikusnak a Sziciliában nagy elterjedésnek örvendő indiai fügefalevélből sikerült előállítani számos, a szappangyártáshoz használatos nyersanyagot.

Hivatalos devizaárfolyamok. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti): Szabadforgalmu devizák (90 százalékos felárral): Dollár 187.60—195, svájci frank 42.89—45.62. Kliring devizák: Drachma 1.21—1.22, dinár 2.898—3.05, német márka 59—60, szlovák korona (38 százalékos felárral) 4.68—4.77, pengő 26.50—27, dán korona 30—30, finn márka 2.50—2.50, török font 92—92, lira 9.50—9.50, francia frank (38 százalékos felárral): 3.13—3.26. Font devizák (90 százalékos felárral): Angol font 756.96—786.79, egyiptomi font 776.34—806.93, palesztinai font 759.81—789.74.

Határidő napló

AUGUSZTUS 24:

Egyéni- és társascegek eddig a napig tartoznak feltüntetni minden cégjelzésükön és iratukon a céghivatali bejegyzési számot.

AUGUSZTUS 30:

Kétszáz kilogrammon felüli ócskavasmennyiségek bejelentése a város-, illetve községházán.

AUGUSZTUS 31:

Bemutatóra szóló részvények névlegesítésének határideje.

1 és 2 leies váltópénzek forgalmi értéke lejár.

Vállalatok, kereskedők és magánszemélyek, akik olyan írásbeli, vagy szóbeli megállapodást kötöttek, amelyek után az aránylagos illetéket a megállapodás természetéből kifolyólag csak az ideiglenes érték után rótták le, eddig a napig tartoznak a tényleges érték szerinti illetéket kiegyenlíteni.

Rádió

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 24

Bucuresti. 6 Indulók, hírek, hangverseny. 9.30 Istentisztelet közvetítése. 12.20 Hanglemezek. 12.30 Hírek. 12.50 Katonaóra. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.20 Hanglemezek. 14.30 Sebesültek órája. 15.40 A falu órája. 17.45 Előadás. 18 Operett-részletek. 19.50 Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámú román adó. 23 Német nyelvű adás, hanglemezek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hanglemezek. 23.40 Francia nyelvű adás, hanglemezek. 24 Angol nyelvű adás, hanglemezek.

Budapest I. 8.45 Hírek. 9 Görög-katolikus egyházi ének és szentbeszéd a belvárosi főplébániatemplomból. 11.15 Evangélikus istentisztelet. 12.30 Magyar nóták. 14 Hanglemezek. 15 Gazdasági tanácsadó, utána mezőgazdasági hírszolgálat. 15.45 Szórakoztató zene. 16.40 Jeszenszky Sándor előadása Bolyongás a népkönyvtárban címmel. 17.20 Katonaműsor. 18 Felolvasás A rádió mellett címmel. 18.20 Haydn 102. számú művének előadása. 18.45 Aprily Lajos költeményeiből szavalnak. 19.20 Vasárnapi sporteseményekből hangképek. 20 Vigjáték-előadás. 21.40 Hírek. 22.10 Táncclemezek. 22.25 Szalonötös. 23 Idegennyelvű hírek. 24 Hírek.

Budapest II. nem ad műsort.

Tartós hullám

a legújabb módszer szerint olajjal főzve

WALTRICH

fodrász Timisoara

II., Traian-tér és Str. Stefan cel Mare sarok. 1-2-3-6 os villamos megállójánál ::

Alkalmazás

Mindenek keresek 30—40 éves nő, plébániára. Cim: Parohia rom, cat. Iersig, jud. Caras. (2026)

Szerény igényű kárpitost házimunkára keresek. Cim a Rudolf Mosse-hirdetónél tudható meg. Arad, Str. Eminescu 8. sz. (4900)

Perfekt román gépirónót keresek, aki feltétlenül gyorsan gépel. Cim a timisoarai kiadóban. (2035)

Fiatlagnár-, vagy asztalossegéd állandó alkalmazást talál. Flaton Ferenc, Timisoara I., Calea Aradului 12. (3033)

Autófényező és két inas felvétetik. Flaton Ferenc, Timisoara I., Calea Aradului 12. (3034)

Intelligens kiszolgáló kisasszony és egy 14—15 éves kisleány kerestetik azonnali belépésre. Arlánd-cég, Timisoara I., Bulev. Ferdinand 8. (2032)

Mindenek leány azonnali belépésre felvétetik. Dr. Mark, Timisoara IV., Strada Fröbl 31. (2030)

Fényképész(nőt) főleg laboratoriumi munkára azonnal felveszek. Foto Roncskevis Timisoara. (2023)

Egy öregebb, egyedülálló nyugdíjas, kis háztartása feloszlata alkalmából takarítás és az ebédkosztak hazahordásáért egy tisztességes, egyedülálló nőnek, aki varrás, kézimunka, vagy más hasonló foglalkozásból él, díjmentes lakásul egy igen barátságos konyhát, egy mellette levő kis kamrát ad és havi 500 leit fizet. Vagy: egy jóra való, egyedülálló jobb nőnek díjmentesen egy butorozott szobát, berendezett konyhát és egy éléskamrát rendelkezésére bocsát, ha lakásának takarítása mellett méltányos árban neki ebédkosztot ad. Érdeklődők augusztus hó végéig 8—10 vagy 2—5 óra között jelentkezhetnek alábbi cím alatt: Timisoara-Gyárváros, Str. I. Vulcan 9. Háromszori csemetés a lefeltsőbb gombon.

Tanulóleányokat nőiszabóságra elsőrangú szakmai kiképzésre felvesz Haas Hermann, áll. képesített szaktanár vezetése alatt álló szabói szaktanintézet, ezelőtt Szabászati akadémiára, erre a célra külön berendezett iüzemhelyre. Beiratás délután 6—8 óra között. Timisoara, Piata Unirii 5. (3089)

Fodrászsegédet jó fizetéssel, sürgősen keresünk. Fischler, Brasov, Str. Tache Ionescu 9. (3107)

Fogtechnikus-tanone felvétetik. Paclik dr. fogorvos, Timisoara. Bulevardul Carol 19. (2055)

Német anyanyelvű, a románban perfekt nevelőnőt keresek azonnalra, nappali elfoglaltságra 6 és 12 éves fiam mellé. Szentgyörgyi-cég, Arad. (3280)

Férfi-szabósághoz egy fiatal kézimunkás felvétetik. Arad, Piata Plevnei 5. sz. (3281)

Butorasztalos-segéd kerestetik. Arad, Str. Doamna Balasa 191. (3289)

Gyakorlott tricotateg-kötőnőket felveszünk. „Favorit” Arad, Piata Avram Iancu 17. (3285)

Bejárónő, aki főzéshez is ért, azonnali felvétetik. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3290)

Oktatás

Gyorsírást, könyvelést és németet tanít perfekt főkönyvelő. Timisoara I., Strada Palanca 1. ajtó 8. (4550)

Tangoharmonikát, zongorát gyors rendszerrel tanít külföldön végzett zene-szerző. Arad, Str. Baritiu 29. (3291)

Privát óvodámba játszva tanul meg németül 3—5 éves gyermeke. Róthné, Brasov, Str. Nic. Filipescu 14. (3108)

Állást keres

Könyvelést és levelezést vállal igen szerény díjazásért. Timisoara I., Strada Palanca 1. ajtó 8. (4551)

Egyedülálló római katolikus nő házvezetőnői állást keres, kisebb falusi háztartás vezetését is vállalja. Járta a háztartás összes munkáiban. Kitünő, több éves bizonyítvánnyal rendelkezik. Cime: Klozik Mária, Belfir, Parochia. (3103)

Keresztény, független, középkorú, intelligens székely asszony vagyok, szeretnék otthont találni idősebb, művelt, finomlelkű uriembernél, akinek gondozását és ápolását vállalom. Leveleket „Szép ősz” jeligére Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. sz. alá kérek. (3261)

Intelligens zsidóleány, aki tökéletesen süt, főz, házvezetőnői állást keres. Csakis uriházhoz. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3287)

40 éves özvegy uriaszony házvezetőnői, vagy más állást keres. Vidékre is megy. Ajánlatokat „Megbízható háziasszony” jeligére a timisoarai kiadóba kérek. (2054)

Lakás

Különbejáratu, csinosan butorozott szoba, közel a villamoshoz, azonnal kiadó. Timisoara II., Str. Moise Nicoara 8. sz. (4300)

Kétszobás utcai lakás, csendes házban, mellékhelyiségekkel és vízvezetékekkel, kiadó. Timisoara II., Str. Asachi 4. sz., a Dermata-cipőgyárral szemben. (2001)

Központban különbejáratu szoba szeptember 1-ére kiadó. Cim a timisoarai kiadóban. (2019)

Azonnalra keresek egy üres szobát. Magas árat fizetek. Cimeket Rudolf Mosse Arad, Strada Eminescu 8. szám alá kérek. (3284)

Egy udvari magányos szoba azonnal kiadó. Arad, Piata Miron Christea (Catedralei) 6. (3288)

Egy szoba, konyhás (teakonyhás) lakást keresek, fürdőszobával, vagy fürdőszobahasználattal, nem zónában, központhoz közel, két személy részére. Ajánlatokat a timisoarai kiadó továbbít „Magyar család” jeligére. (4590)

Butorozott szobát keres, fürdőszoba- és konyahasználattal, nem zónában, egészséges, tiszta helyen, komoly házas-pár. Esetleg ellátással. Ajánlatokat „Központhoz közel” jeligére a timisoarai kiadóba kérek. (4620)

Kiadó különbejáratu üres szoba, hidegmeleg vízzel, új villában. Timisoara I., Str. Semeinicul 15. (2047)

Adás-vétel

Pancotán eladó gazdálkodásra alkalmas ház, több gazdasági épülettel. Cim: Rudolf Mosse Arad, Strada Eminescu 8. (3249)

Figyelem! Jégszekrények, recamierek, kasszák, íróasztalok, írógépek, varrógépek, kombinált szobák, ebédők, egyes butordarabok új és használt állapotban, óriási választékban legolcsóbban kaphatók. Keleti és belföldi szönyegek nagy választékban! Veszünk teljes lakásberendezéseket, szönyegeket, ezüstöt, nemes porcellánt. Tempo bizományi üzlet. Arad, Fischer Eliz-palota. Telefonszám: 19-75. (3059)

Jutányos áron eladók: gyermekbikikli, ablakok, fürdőkád cinkből, por ló, cserépfedéshez szükséges új lécz. Érdeklődni lehet Arad, Str. Consistorului 17. (3278)

Ó-német hálószoba, jókarban levő, eladó. Timisoara III., Strada Martirul Popescu 12. (3109)

Előnyös csere és vétel. Eladó: bérház, 5x2 szoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba, előszoba. Új ház, 4 szoba, mellékhelyiségek, kert. Bérház, évi 400.000 lei jövedelemmel. Házak, 150.000 leitől 2 millióig. Cserélek: házakat Oradea, Cluj, Satumaren 700.000 leitől 2 és fél-millióig. 10 hold földet 2 km-re a mediási állomástól, 10 holdat 5 km-re a sacasani állomástól, első osztályú szántó, ez esetleg el is adó, holdanként 40.000 lei, fizetendő Timisoarán. Eladó: timisoarai határban 2, 3, 5, 17, 20 hold föld. „DACIA FELIX” Ag. Gen. de Comert, Timioara II., Str. 3 August 25. szám. (4320)

Trensko, alig használt és egy 6 személyes rózsaszínű damaszt uzsonnagarnitúra jutányosan eladó. Timisoara II., Titu Maioroscu 22/a. Ajtó 4. (2038)

Üstházat vasúttal megvételre keresek. Cim: Rudolf Mosse Arad, Strada Eminescu 8. (3282)

Eladó világos trensko, alacsony termetre, 2500 leiert. Timisoara IV., Str. Dimitrie Sturdza 52. Ajtó 16. (5000)

Kisebbszékény megvételre kerestetik. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek. (4530)

Keresek megvételre: Kollergangot cca. 2000 kg. Hus Guttert cca. 40—60 literest. Cyclon-kalapács malomhoz. A Winkle, Timisoara I., Str. Chinezul 6. (2021)

Takaréktűzhely, jó karban, eladó. Arad, Str. Costache Negri 6. (3257)

Jól bevezetett cukrászda, forgalmas helyen, bérbeadó, vagy eladó. Cimeket „Cukrászda” jeligére a timisoarai kiadóba kérek. (2011)

Eladó egy finom fekete öltöny, egy sötétkék öltöny, a legjobb állapotban és egy sötétszürke felöltő, a legjobb állapotban. Timisoara II., Strada Maresal Joffre 12. Ajtó 3. (2045)

Ügyszépek herrefejtő készülék felszereléséhez és lakatosokat alkalmazok. — Friedrich, Timisoara IV., Str. Vespasian 11. (2017)

Sírkövek fekete gránitból nagy választékban kaphatók Tunner köipari vállalatnál. Timisoara, Calea Sagului 3. Józsefvárosi temetőnél. (1989)

Házat megvételre keresek 120—180 ezer leigi. Cimeket kérem sürgősen leadni Arad, Str. Dr. R. Veliciu 17. szám. Szűcsnél. (3292)

Megvételre keresek bérházat 3—4 millió lei értékben. Ügynökök kizárva. Ajánlatok a timisoarai kiadóban. „Kézpénzfizetés” jeligére adandók le. (2046)

Elsőrangú uriszoba-butor kerestetik. Ajánlatok Timisoara I., Str. Lonovici 6. szám alatt, a portásnál adandók le. Telefonszám 29-20. (2048)

Eladó egy spárga-ebédlőszönye, a legjobb állapotban, ugyanott egy barna és egy szürke férföltöny, a legjobb állapotban. Timisoara II., Strada Maresal Joffre 12. Ajtó 3. (2044)

2 drb. anyakoca, malacokkal, szimultánizálva, eladó. Bernhardt Gyula, Merti-soara 14. (2043)

Hustalan napokon nélkülözhetetlen tanácsadó a Mazdaznan-képzésakácskönyv. Kapható: Jachan-könyvkereskedésben. Timisoara I. Ára 35 lei. Vidékre bérbeven. (2036)

Féregmentes, használt, de jó állapotban levő, barna ruhasekényt keresek megvételre. Cim: Timisoara I., Bulevardul Carmen Sylva 38. Apartament I. (2050)

Jókarban levő juharfa-háló jutányosan eladó és egy rádió eladó. Timisoara II., Strada Verde 28. (2049)

Sürgősen eladó ház (szoba, konyha stb.) 365 négyzetméter területű. Ára 140.000 lei. Cim: Elekes-hírlapirodában, Brasov. (3106)

Elsőrendű új boroshordók minden nagyságban raktáron; javításokat és rendléseket olcsón és jól vállalok. Leth József, kádár Timisoara IV., Str. I. Vacarescu 39. (Csirkepiac). (2039)

Földszintes kétszobás házat vennék, Calea Saguna, vagy Radnei-ut környékén. Cimeket Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. szám alá kérek. (3263)

Használt römikövet veszek. Arad, Strada Marasesti 1. I. emelet 8. (3273)

Modern, elegáns, kombinált szobabutor megvételre kerestetik. Cim: Rudolf Mosse Arad, Strada Eminescu 8. (3271)

Két dió-háló eladó. Timisoara IV., Str. Bratianu 25. szám alatt., asztalosnál. Ugyanott tanuló felvétetik. (2031)

Gyermek-télikabátot vennék 8 éves fiú részére. Timisoara II., Str. Petre Tegle 1. szám, házmeaternél. (4830)

MIELŐTT VENNE VAGY ELADNA külföldi vagy belföldi perzsát, antik butort, márkás porcellánt, ezüst dísztárgyat, műtárgyat, festményt, szobrot, Wertheimkasszát, írógépet, könyvritkaságot, linoleumot, irodaberendezést — forduljon bizalommal az „AR-TA” bizományi üzlethez, Arad, Strada Alexandri 5. (3060)

Angoramascát, fiatalat veszek. Timisoara III, Piata Asanesti Nr. 3. Stoffel. (2024)

Betegtoló kocsi, üres üvegek, bödönök, mérleg eladók. Arad, Str. Baritiu 3. sz. Házfelügyelőnél. (3269)

Mocsár-pumpát bérbe, vagy megvételre keres Mágori, Zenta-nou, jud. Timis. (2053)

Elsőrendű gazdaasszony, kitünően főz, süt, gyermeknevelésben tökéletes, perfekt román, német, izr. vallású, sürgősen állást keres. Cim a timisoarai kiadóban. (2052)

Különléte

Kosztos diákok teljes ellátásra reventetnek. Timisoara I., Strada Braniste 1., I. em., Banatia mögött. (4596)

Bucurestibe utazom szeptember 8-án, vállalom különféle megbízások elintézését. Összeköttetés céljából „Korrekt” jelige alatt már most kérem a címet a timisoarai kiadóba. (2037)

Bánsági német kereskedő, széleskörű kereskedelmi gyakorlattal, kereskedelmi, vagy ipari vállalathoz társulna megfelelő tőkével. Ajánlatot „Bizalomra méltó” jeligére a timisoarai kiadóba kérek. (3095)

Már 200 leiert is igen szép paplant készit Glück, Arad, Str. Baritiu 8. szám. (Piata Avram Iancu mellett.) (3062)

Josif Jakab névre szóló katonai livret elveszett. Kérem a megtalálót, adja le Arad-Gai, Str. Justineanu 33. sz. alatt. (3286)

Egy utcai bejáratu pinchehelyiség (volt fásipince) raktárnak vagy műhelynek kiadó. Arad, Piata Miron Christea (Catedralei) 6. (3289)

Kosztos diákokat gondos ellátásra felveszek. Zongora a házban. Timisoara III., Rusu Sirianu-utca 8. (5020)

Poloskairást, barkettsurolást garancia mellett vállal Lovas, Arad, Bulevardul Regina Maria 18. szám. Házmeaternél. (3161)

Két üzlethelyiség a Krauser-házban. Timisoara-Józsefváros, Bulev. Carol és Str. Mircea Voda 1. sarok, szeptember 15-re kiadó. Telefon 18-46 (2056)

Gyárhelyiség vagy raktárhelyiség, 250 négyzetméter terület egyben, vagy felosztva, víz, csatornázás, ipari és világi-tási árammal, 5 méter magas padlással, a Krauser-házban. Timisoara-Józsefváros, Bulev. Carol és Str. Mircea Voda 1. sarok, október 15-re kiadó. Telefon: 18-46. sz. (2057)